

خزمه تگوزاری فیرکاری له ناحیهی بهحرکه و کاریگهری له سهردابه شیبونی دانیشتون

ته نکه عوسمان سعید¹ - فاطمة قادر مصطفی²

fatma.qadr@uor.edu. -tnka.saeed@su.edu.krd

¹ بهشی جوگرافیا، کۆلیژی ئاداب، زانکۆی سهلاحه دین، ههولێر، ههریمی کوردستان، عێراق.
² بهشی جوگرافیا، کۆلیژی زانسته مروڤایه تیبیه کان، زانکۆی راپهرین، رانیه، ههریمی کوردستان، عێراق.

پوخته:

پهروهردیه که کێکه لهو پێوهره گرنگانهی که ئاستی گهشه سهندن و پیشکهوتنی کۆمه لگای پێ پوانه ده کریت، ههروهها کلیلی گهشه سهندنی تاکه کانه به گشتی، ئه زمونه کانی ولاتانی سهردهم ئهم راستییه یان سهلماندوه، گومانی تیدا نییه که سه رهتای پیشکهوتنی راسته قینه بریتیه له پهروهردیه و فیربون، چونکه پێگه یشتی هه مو کۆمه لگایه ک شتیکه به سه ریدا سه پێنراوه، که ده بێت به ده سه تبه پێنریت. ئه ویش ئه وه یه که ده بێت به ده روزه ی فیربوند تیبیه ریت. له م چوارچۆیه دا، توێژینه وه ی خزمه تگوزارییه پهروهردیه یه کان له ده فهری به حرکه، تیروانینیکی گشتی ته واومان پیده به خشیته له سه ر ئاستی گه شه سهندنی ئهم خزمه تگوزارییه، ههروهها له گه ل گرنگی گه شه پیدانی کۆمه لگاش به تایبه تی. هه ر بۆیه ناو نیشانی (شیکاری خزمه تگوزاری پهروهردیه ی له ناحیه ی به حرکه و کاریگهریه یه کان له سه ر دابه شیبونی دانیشتون) هه لبژێردرا به مه به سه تی رۆشن کردنه وه له سه ر سروشتی خزمه تگوزاری پهروهردیه ی له م ده فهره و رونه کردنه وه ی رۆلی له دابه شکردنی دانیشتوانی قه زا که دا. له سه ر ئهم بنه مایه کێشه ی ئهم توێژینه وه یه به م شیوه یه کورت ده کریته وه: ئاستی خزمه تگوزاری پهروهردیه ی له ناحیه که له چ ئاستیک دایه؟ تا چ راده یه ک له گه ل پێوه ره کانی پلاندانان و پهروهردیه ده گونجین؟ گریمانه ی توێژینه وه که ئه وه یه که نایه کسانی له دابه شکردنی خزمه تگوزارییه پهروهردیه یه کان له نیوان قوتابخانه کانی (سه رهتای و ناوه ندی) له سه ر ئاستی (شار و لادئ) له ناحیه که هه یه. ئامانجی سه ره کی ئهم توێژینه وه یه خسته نه روی و پنه یه کی رونه له دابه شکردنی خزمه تگوزاری پهروهردیه یه کان، پاشان رۆلی ئهم خزمه تگوزارییه و کاریگهریه یه کان له سه ر دابه شیبونی دانیشتون له قه زا که دا، توێژینه وه که پشته به ریبازی (وه سه فکردن و شیکاری) به سه توه، و سه باره ت به ناوچه ی لیکۆلینه وه که، ناحیه ی به حرکه ده گریته وه که ده که ویتته باکوری شاری هه ولێر. روه ره که ی (255) کم له چوارچۆیه ماوه ی توێژینه وه که دا 2009-2023، له کۆتاییدا توێژینه وه که گه یشتوه به کۆمه لیک ئه نجام و پێشنیار.

کلێله وشه کان: ناحیه ی به حرکه، خزمه تگوزاری، فیرکاری، دابه شیبون، ناوه ندی شوێن.

A Geographical Analysis of the Potentiality of Educational Services in Bahrka Subdistrict and Its Impact on The Population Distribution

Osman Saeed¹ - Fatima Qadir Mustafa²

¹Department of Geography, College of Arts, Salahaddin University, Erbil, Kurdistan Region, Iraq.

²Department of Geography, College of Humanities, Raparin University, Ranya, Kurdistan Region, Iraq.

Abstract:

Education is one of the most important criteria by which the level of development and progress of society is measured and it is also the key to the development of individuals in general, and the experiences of modern countries have proven this fact, as well as there is no doubt that the beginning of real progress is the education and learning, because the maturation of each society is imposed on it, which must pass through the gate of learning. In this context, the study of educational services in the Bahrka subdistrict gives us a complete overview of the level of development of this service, particularly the importance of the development of society.

Therefore, the topic; "A Geographical Analysis of The Potentiality of Educational Services in Bahrka Subdistrict and Its Impact on The Population Distribution" was chosen in order to highlight the nature of educational services in this place and clarify its role in the population distribution of Bahrka subdistrict. Therefore, the research problem is summarized as follows: what is the level of educational services in Bahrka subdistrict? To what extent may it fit into the planning and educational criteria? The hypothesis of the research is that there are differences in the distribution of educational services between schools (primary and secondary) on the base of;(urban and Rural) levels in Bahrka subdistrict. The main objective of this study is to provide a clear indication of the distribution of educational services, and then the role of this service and its impact on the distribution of the population in the study area, the study was based on a (descriptive and analytical) approach, and the study area is Bahrka subdistrict which located north of Erbil city. Its area is (255) km² within the framework of the study period) 2022-2009 (and at the end of the research, the study reached a number of conclusions and recommendations.

Keywords: Bahrka district, services, education, distribution, location center.

پيشه كى:

خزمه تگوزارپيه كان به گشتى و خزمه تگوزارى فيركارى به تايبه تى، يه كيكه له و خزمه تگوزارپيه گرنگ و كارپگه رانه ي كه پيوستن بۆمه به ستي بنياتنانى كۆمه لگه له ريگه ي پيگه ياندى رۆله كان به شيوه ي تهن دروست، تا له داهاتودا وهك كه سى سودمه ند خزمه تى كۆمه لگا و نيشتيمان بكهن، هه لبه ت پهرسه ندى و گه شه پيدانى بواره كانى كۆمه لايه تى و ئابورى و رۆشنيرى په يوه سته به ئاستى پهرسه ندى توانستى خزمه تگوزارپيه فيركارپيه كان، كه دانىشتوانى شار و گونده كان پيوستيان پيپانه، له بهر ئه وه بايه خ دان به پلاندارپيژى له خزمه تگوزارى فيركردن و توانسته كانى زهروره تيكى گرنگ و فه راهه مكرديان ده كه وپته ئه سته لايه تى په يوه نديدار، ههر بۆيه بونى (خزمه تگوزارپيه كانى فيركردن به هه مو شيوه كانيه وه، له كۆمه لگه دا راسته وخۆ سيماي گشتى ئه و كۆمه لگه ي پيديارپيه كرپت.

ئامانجى توپژينه وه:

ديارى كردن و هه لسه نگاندى توانستى خزمه تگوزارپيه فيركارپيه له ناحيه ي به حرکه، هه روه ها خستنه روى كارپگه رپيه كانى له سه ر دابه شبونى دانىشتوان له ناحيه كه دا.

گرنگى توپژينه وه:

گه شه كردنى خزمه تگوزارپيه فيركارپيه كان له ناوچه ي ليكۆلپينه وه دا رۆلپكى گرنگيان هه يه له پيشخستنى كۆمه لگه .

گرفته كانى توپژهن:

خۆى له م خالنه دا ده نوپنيت:

أ- نه بونى سه رچاوه ي زانستى په يوه ست به ناوچه ي ليكۆلپينه وه، ئه وه ي هه يه متمانه خراوته سه ر سه ردا نه گۆره پانپيه كان و داموده زگان حكومه ت.

ب- كه مو كورپ له پيدانى سه رچاوه ئامارپيه كان كه جارى وا هه بوه، توپژهران له پيناو راستى و دروستى ئامار و داتا كان چه ندىن سه ردانيان بۆ داموده زگانى تايبه ت به ئامار كرده له پيناو به ده سه ته ينانى وردى و گشتگيرى له ئاماره كانى په يوه ست به ناوچه ي ليكۆلپينه وه.

كيشه ي توپژينه وه:

1- ئايا خزمه تگوزارپيه فيركارپيه كان به شيوه يه كى نارپك دابه شبون به سه ر يه كه كارگيرپيه كانى ناحيه ي به حرکه؟ هه روه ها ده گونجى له گه ل ژماره ي دانىشتوانه كه ي؟

2- ئايا تا چه ند خزمه تگوزارپيه فيركارپيه كانى ناوچه كه خزمه تگوزارى گونجاو و پيوست پيشكه ش به دانىشتوانى ناوچه كه ده كه ن؟

3- توانست و دابه شبونى خزمه تگوزارپيه فيركارپيه كانى ناوچه كه تا چه ند گونجاوه له گه ل پيوهره كانى پلاننانى فيركارى جيهانى و نپوخۆپى.

گريمانه ي توپژينه وه:

1. ناچونپيه كى هه يه له دابه شبونى خزمه تگوزارى فيركارى له نيوان ناحيه و گونده كانى ناوچه كه.

2. سه روشتى ناوچه كه رپگره له به رده م خزمه تگوزارى به شيوه ي پيشكه وتو.

3. دانانى پلان بۆ پهره پيدانى خزمه تگوزارى فيركارى له ناوچه كه دوچارى كۆمه لپك گرفت ده بپته وه.

میتۆدی توئزینهوه:

له توئزینهوه که دا متمانه خراوته سه مینۆدی شیکردنهوه و بهراوردکاری ههروهها بهکارهینانی سیسته می زانیاریه جوگرافیه کان GIS دیاریکردنی شوینی خزمهتگوزاریه فیڕکاریه کان و دروستکردنی نهخشه می ناوچه که.

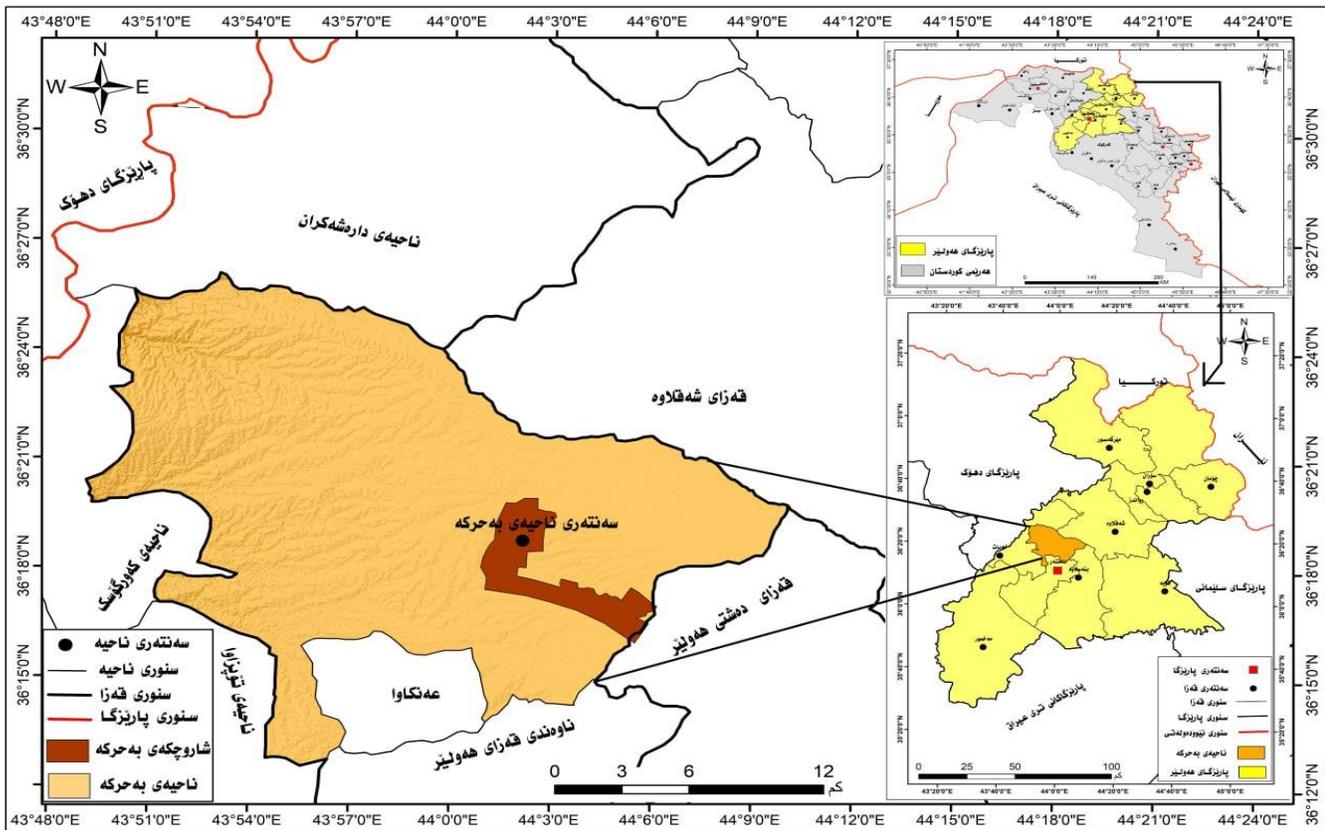
پلانی توئزینهوه:

له پیناو پیکانی ئامانجی توئزینهوه که، واده خوازریت دابه شیکریت بۆ سه ر (3) بهش که پیکدیت له: بهشی یه که م بریتیه له ناساندنی ناوچه می توئزینهوه که له دوباس پیکدیت باسی یه که م: بریتیه له ره هندی جوگرافی، باسی دوه می ش: پیکدیت له ناساندنی زاراوه کانی په یوه ست به توئزینهوه که، له کاتیکدا بهشی دوه م بریتیه له خزمهتگوزاریه کانی فیڕکاری له ناوچه می لیکۆلینهوه و کاریگه ری له سه ر دابه شبونی دانیشتوان، له دو باس پیکدیت، باسی یه که م: گه شه می دانیشتوان، باسی دوه م: ته کنیکه کانی به کارهاتو له توئزینهوه، بهشی سییه م: هه لسه نگانندی توانستی خزمهتگوزاریه کانی فیڕکاری له ناوچه می توئزینهوه، له کۆتاییدا توئزینهوه که به ژماره یه ک دهرته نجام و راسپارده می زانستی گه یشتوه له گه ل لیستی په راویز و سه رچاوه کان.

۱_ ناساندنی ناوچه می لیکۆلینهوه:**1.1 ره هندی جوگرافی:**

ناحیه می به حرکه یه کنیکه له ناحیه کانی قه زای ناوه ندی هه ولیر که ده که ویته بهشی باکوری له روی ئه سترۆنۆمییه وه، ده که ویته نیوان هه ردو بازنه می پانی (۲۷:۳۶° - ۵۰:۳۶°) باکور، هیله کانی درژی (۹: ۴۴° - ۴۳: ۴۸°) رۆژه لات، وه که له نهخشه می (۱) تیبینی ده کریت، سه باره ت به پیکه می جوگرافی ناوچه می لیکۆلینهوه به گویره می یه که کاریگریه کانی ده ور به ری، سنوری باکوری بریتیه له (ناحیه می داره شه کران)، سنوری باشوری بریتیه له (ناحیه می عه نکاوه)، به لام (قه زای ده شتی هه ولیر) ده که ویته بهشی رۆژه لات (ناحیه می که ورگۆسک) سنوری رۆژئاوای ناوچه می لیکۆلینهوه. پیکه می جوگرافی ناحیه می به حرکه پیکه یه کی ستراتیژی گرنگی هه یه له سه ر نهخشه می پارژیگی هه ولیر، چونکه بۆته ناوه ندی به ستنه وه می په یوه ندی شارگیگی نیوان ناوه ندی هه ولیر و هه ریه ک پارژیگی ده وک و قه زای شه قلاوه و قه زای خه بات، له بهر گرنگی ئه و پیکه یه ش بۆته فاکته ریکی به هیژ و یارمه تیده ر بۆ زیادبونی ئالوگۆره بازرگانییه کان له نیوان ئه م ناوچه له لایه ک و ههروهها زیادبونی خواستی دانیشتوان بۆ مه به سستی نیشته جیبون تیدا، شایه نی ئاماره یه ناحیه می به حرکه له (۱۳) گه ره ک پیکدیت و ژماره می گونده کانی شتی بریتیه له (۲۳) گوند (وه زاره تی ناوه خو، پارژیگی هه ولیر، 2023، بلاونه کراوه). له سه ر ئاستی ناحیه می به حرکه دا، خزمهتگوزاریه کان به گشتی و خزمهتگوزاریه فیڕکاریه کاری، هه ر له دامه زانندی ناحیه که تاوه کو ئه مرۆ بایه می پیدراوه وه که یه کیک له خزمهتگوزاریه بانه ره تی و پپو یسته کان، له به ره ئه وه می ژماره می خزمهتگوزاریه کانی فیڕکردن له سه ر ئاستی ناحیه که به تایبه تی له سه نته ری ناحیه که بریتیه له (۱۹) قوتابخانه می بانه ره تی و ئاماده می له کاتیکدا باخچه می ساوایان له سه نته ری ناحیه که (۹) باخچه پیکدیت (۲) (حکومه تی هه ری می کوردستان، وه زاره تی په روه رده، 2023، بلاونه کراوه). سه باره ت به گونده کانی شتی ژماره می خزمهتگوزاری فیڕکاری به گشتی بریتیه له (۳) باخچه می ساوایان، به لام ژماره می قۆناغه کانی ئاماده می و بانه ره تییه کان یه ک له دوای یه ک بریتیه له (۲۹) (چاوپیکه وتنی توئزه ران له گه ل به ریژ مامۆستا فه ریق یاسین، ئاماده می داره به نی کوران، ۲۰۲۴/۲/۱۰، شه ممه). هه لبه ت بونی ئه م خزمهتگوزاریه ش، یارمه تیده ریکی باشه بۆ زیاتر پیکه یانندی رۆله کانی ناوچه که، که له بهشی داها تو به شیوه می تیروته سه ل ئامانجی لیکۆلینهوه که مان ده بی ت.

نەخشە (۱) پێگەى جوگرافى ناوچەى لیکۆلینەوه سەر بە پارێزگای هەولێر

سەرچاوه: ئاماده کراوه له لایهن توێژه ران به پشتبەستن به سیستمه زانیاریه جوگرافیهه کان (GIS).

1_2_ ناساندنی چه مکه کانی په یوه ست به لیکۆلینەوه:

1_2_1- خزمه تگوزاری:

مه به ست لێ بریتیه له کارێکی ئاراسته کراو به شیوهی راسته و خو بو دابینکردنی پێداویستیه کانی که سه کان یان که سیک که داوای ده کات و پێویستی پێیه، به گوێرهی خواست و ئارهزو که نه و خزمه تگوزاریه (ماددی یان ناماددییه) (الهیتی، ۲۰۱۳، ۱۸) له چه مکیکی دیکه ی خزمه تگوزاری، هۆکارێکی کاریگه ره بو کۆکردنه وه ی زۆرتین ژماره ی دانیشتهوان له ده وری خو ی، ههروه ها گرینگترین پێوه ره بۆ ناساندنی شارو ئاستی پێشکەوتنی هه ر شار و لاتیک له رینگه ی جوړی خزمه تگوزاریه کان هه ئسه نگان دنی بو ده کریت (رسول، ۲۰۱۶، ۱۱). ههروه ها بریتیه له کارێکی به سود، ئامانجی باشتکردنی کوالیتی ژیا نه بو تاک و کۆمه لگا زۆر جار کالای نامادی به ره هم دینیت، چونکه زۆر جار شاره زایی و لێهاتو یی گرو په راهیترا وه کانی زانستی و کرده یی بو خه لکی گشتی و خه لکی ناوه خو ی و ناوچه یی دابینده کات یان ده زگا و کۆمپانیا نیوده و له تیه کان. (الهیتی، ۲۰۱۳، ۱۸). له کو تایی نه و چه مکه ی خزمه تگوزاری بریتیه له کارێکی ئاراسته کراو به مه به ستی خزمه تکردنی تاک و کۆمه لگا له هه ر ناوچه یه ک یان هه ر ئیمیدکا.

جوگرافیای خزمه تگوزاری که بایه خ به هه لی فی کردنی دانیشتهوان ده دات، پێداویستی په ره و ده و فی کردنی ئینتیمای نه ته وه یی مسو گه ر ده کات، به شیوه یه کی ناراسته و خو ش به شداری ده کات له چاره سه رکردنی کیشه نه ته وه یه کان ههروه ها کاریگه ری هه به له سه ر پرۆسه ی رۆشه نی بریکردنی تاک. (مصلحی، ۲۰۰۷، ۳۱۱).

گرینگترین خزمه تگوزاریه کانی فی کرداری بریتین له:

۱_۱_۲-باخچهی ساوايان:

ئەم قۇناغە وەك سەرەتايەك وایە بۇ ئامادەکردنی مندال بۇ چوئە خوئیدن و ئامادەکردنی بۆئەووی لەقوتابخانە سەرەتایە وەرگیرت و دەست بەفیربون بکات لەتەمەنی (۴-۵) سالی دەچیتە باخچهی ساوايان و تا فیری زانیاریە سەرەتایەکان بکرت، چونکە لەروی هزری و جەستەیی گەشەپێدەدرت. (شقیری، ۲۰۰۹، ۶۳).

۱_۱_۲-قۇناغی بنەرەتی:

ئەم قۇناغە بەبەنجینە دامەزراوە فیرکاریەکان دادەنریت کە مندالان رۆبەرۆی دەبنەووە لە ژیانی خوئیدن، ئەم قۇناغە دابەشەبیت بۆ دوو بازەنی سەرەکی، بازەنی یەكەم، لەم بازەنیدا قوتایی لە تەمەنی (۶) سالە، کاتیک دەست بەخوئیدن دەکات، ئەم بازەنیە قۇناغی یەكەمی بنەرەتی تاووەکو شەشەمی بنەرەتی، بازەنی دووەم، ئەم بازەنیە قۇناغی حەوتەمی بنەرەتی تاووەکو نۆی بنەرەتی، لەم (۹) سالەیی خوئیدن تەمەنی قوتایی (۶-۱۵) سالە، ئەم قۇناغەش بە بنەمایەکی گرنگ دادەنریت بۆ تەواوکردنی قۇناغەکانی دی. (الدیمی، ۲۰۰۹، ۸۹).

۱_۱_۳-قۇناغی ئامادەیی:

بریتییە لەو قۇناغەیی کە لەدوای قۇناغی (۹) بنەرەتی دەستپێدەکات، کە تەمەنی لە نیوان (۱۶-۱۸) سالی دایە، قۇناغی ئامادەیی دابەشەبیت بۆ دوو بەش (بەشی وێژەیی و بەشی زانستی) کە هەریەك لەم بەشە خۆی لە چەندین جۆری جیاواز لەبابەتەکان دەبێنیتەووە، فیرخواز لەم قۇناغەدا ئامادەدەکرت لەروی فیرکردنەووە، بۆئەووی بتوانیت رۆ لە پەیمانگا و زانکۆکان بکات و درێژە بەفیربون بدات (محمد و کریم، ۲۰۰۲، ۲۶).

۲_خزمەتگوزارییەکانی فیرکاری لەناوچەیی لیکۆئینەووە و کاریگەری لەسەر دابەشبوونی دانیشتون:

باسی یەكەم: گەشەیی دانیشتون.

باسی دووەم: تەکنیکەکانی بەکارهاتو لەتوژینەووە.

۱_۲_گەشەیی دانیشتون:

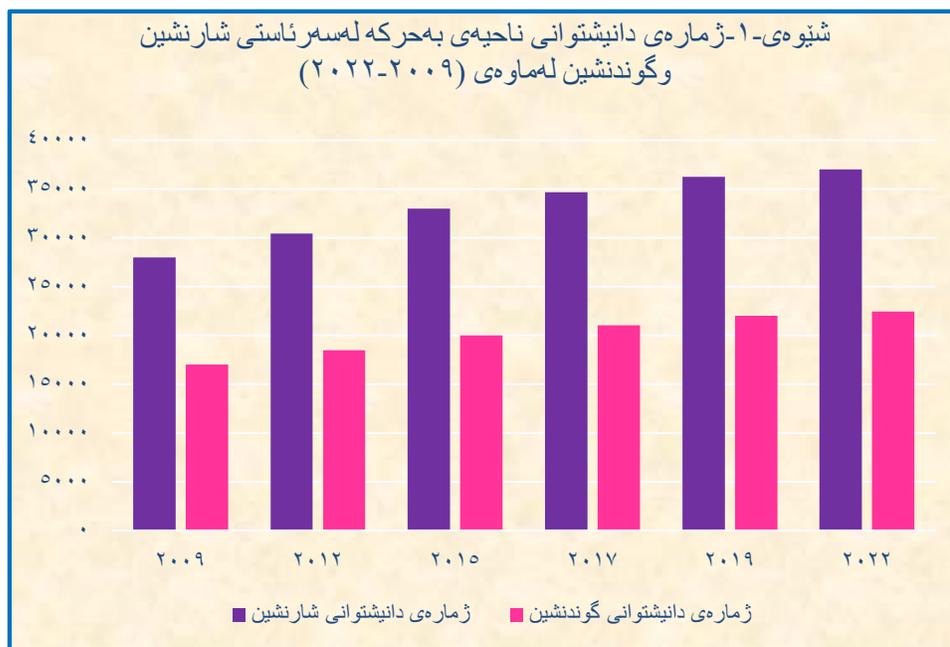
لیکۆئینەووە لەگەشەیی دانیشتون گرینگیەکی گەورەیی هەییە لەبەرئەووی لەبنەرەتدا بەشداری سەرەکی دەبیت لە بواری پلانداریی بە هەردو کەرتی ئابوری و کۆمەلایەتی، کە پلانداران بۆ هەریەك لەبازاری کار و پلانداران لەبواری فیرکاری پستی پێدەبەستین. (سمحە، ۲۰۰۹، ۲۰۸). توژینەووەش لەبواری خزمەتگوزاریدا دەبیت لەسەرەتادا بەدانیشتون دەستپێدەکات، لەبەرئەووی جوگرافیای دانیشتون تیکەلەییەکی گەرمی هەییە لەگەل جوگرافیای خزمەتگوزاری (۱۲). (غەفور، ۲۰۱۲، ۱۹).

لە تیبینکردنی (خستەیی-۱) و (شپۆیی (1)) گەشەیی دانیشتوانی ناحیەیی بەحرکە رۆندەکاتەووە بەجۆرێک لەماووی نیوان (۲۰۰۹-2023)، ژمارەیی دانیشتوانی ناوچەیی لیکۆئینەووە لە (۴۴۹۸۳) کەس بونەتە (۵۹۴۳۸) کەس، هەئەبەت هۆکاری سەرەکی زیادبونی ژمارەیی دانیشتون لەم ماووەدا بۆ کاریگەری دابینکردنی خزمەتگوزارییەکان بنەرەتیەکان دەگەریتەووە، سەرەرای پینگەیی جوگرافی ناوچەیی لیکۆئینەووە بۆتە ناوهندی بەستەنەووی هاموشۆ و پەییوهندییە بازەرگانییەکان لەنیوان ناوچە جیاچیاکان، ئەمە زیاتر وای کردووە سەرنجی دانیشتون بۆلای خۆی کیش بکات و خواست لەسەر کربینی خانووەکانی نیشتەجیبون لەم ناوچەییەدا زۆرتربیت، لەلایەکی دی، زۆربەیی ئەو خیزانانەیی کە لە راگواستنی سالی (۱۹۸۸) ناوچە سنورییەکان بەتایبەتی ناوچەکانی (میرگەسور-بارزان) ئەنفال بەدناووەکەیی (۱۹۸۳)، زۆربەیان لەنیو کۆمەلگای بەحرکە مانەووە و لەوی بەردەوامبون لەژیان و جیگیربون (لیکۆئینەووی گۆرەپانی ۲۰۲۴/۱/۱۰).

خستەیی-۱-ژمارەیی دانیشتوانی ناحیەیی بەحرکە لەسەرئاستی شارنشین و گوندنشین لەماووی (۲۰۰۹-20

کۆی گشتی	ژمارهی دانیشتوانی گوندنشین	ژمارهی دانیشتوانی شارنشین	سال
۴۴۹۸۳	۱۶۹۸۷	۲۷۹۹۶	۲۰۰۹
۴۸۹۱۳	۱۸۴۷۱	۳۰۴۴۲	۲۰۱۲
۵۲۹۸۴	۲۰۰۰۸	۳۲۹۷۶	۲۰۱۵
۵۵۷۱۹	۲۱۰۴۱	۳۴۶۷۸	۲۰۱۷
۵۸۲۵۵	۲۱۹۹۹	۳۶۲۵۶	۲۰۱۹
۵۹۴۳۸	۲۲۴۴۶	۳۶۹۹۲	۲۰۲۳

سه‌رچاوه: حکومهتی هه‌رێمی کوردستان، وه‌زارهتی پلاندانان، ده‌ستهی ئاماری هه‌رێمی کوردستان، به‌شی ئاماری دانیشتوان و هێزی کار. ژمارهی دانیشتوانی ناحیهی به‌حرکه، چاپکراوه و ب‌لاونه‌کراوه‌ته‌وه.

سه‌رچاوه: خشتهی (1).

۲_۲- ته‌کنیکه‌کانی به‌کارهاتو له‌توتێینه‌وه‌که‌دا:

۲_۲-۱- ناوه‌ندی شوێنی:

مه‌به‌ست له‌ناوه‌ندی شوێنه‌وه‌ خاله‌یه‌ که‌ نێوه‌نگیری کۆمه‌لێک ديارده‌ ده‌کات، هه‌روه‌ها سودی لێوه‌رده‌گیریت، بۆ به‌راوردکردنی نێوان دابه‌شبوونی ره‌گه‌زه‌کانی دو ديارده‌ یاخود زیاتر له‌شوێنێک یاخود بۆدیاریکردنی گونجاوترین شوێن بۆ ره‌گه‌زێک که‌ پێویسته‌ شوێنێکی ناوه‌ندی هه‌بێت. (شعاده، ۲۰۰۲، ۱۹۷). ئه‌مه‌ش له‌ رینگه‌ی هه‌ژمارکردنی ناوه‌ندی ته‌وه‌ره‌ی (x) و ته‌وه‌ره‌ی (y). (علی، 2023، ۹۶).

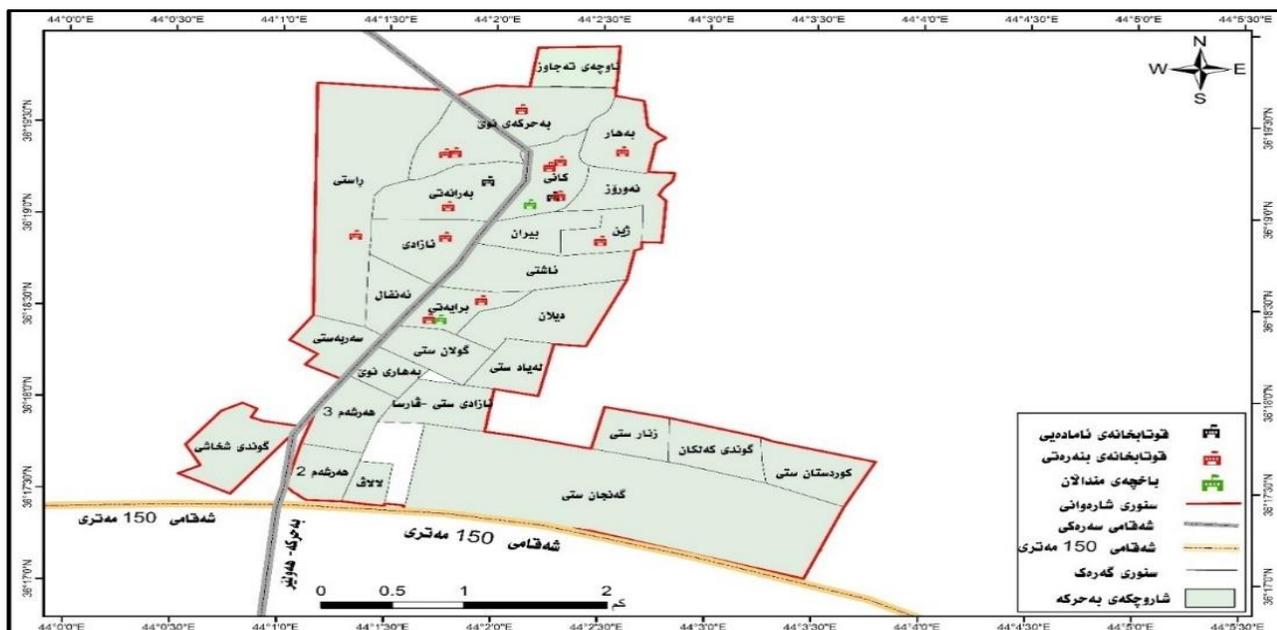
له نهخشی (2) و (3) گرنگترین تایبهتمندی دابهشبوئی شوینی دامهزراوه پهروهردیهیه کانی ناحیهی بهحرکه، بهیپی ئه پپوهری سهروهه نیشان دهات، بهو هۆیهوه بهم ئهجمه دهگهین:

1- تیکرای ناوهندی شوینی قوتابخانه کانی بنهههتی و قوناغه سهههتاییهکان له نزیک یه کترهوهن له گهههکی کانییه، بهنسبهت سههتهری شار و له گوندی دارههبندیش بهنسبهت گوندهکانهوه، و ئهههش ئاماژهیه بۆ ئهوهی که ئهه قوتابخانهیانه له نزیک یه کترهوه له ناو گهههکه تایبهته کانی شار و گونده کانی ناوچهی توئینهوه رنیکراون و دابهشکارون.

2- سههتهری شوینی بۆ باخچهی ساویان و قوتابخانه و قوتابخانه ئامادهیهیهکان له یه کترهوه نزیکه له شوینیک له ناوههراستی گهههکی (برایهتی) له گهههکیک بههه ناوچه کانی ناوههراستی شارهه، هۆکاره کهی بۆ ئهوه دهگهههههوه که کاریگههه له سههه به نههویی باخچهی ساویان و قوتابخانهی ناوهندی و قوتابخانهی ئاماده کاری له ناوچه کانی باشوری شارهه که و بهشی باکوری گونده کانی ناحیه، ئهههش ئاماژهیه بۆ کهمی باخچهی ساویان و قوتابخانهی بنهههتی له گهههکه کانی باشوری شارهه کهدا و گونده کانی باکوری ناحیه که.

3- لیکنیکبونهوه له شوینه کانی تیکرای ناوهندی دامهزراوه خزههتگوزاریه پهروهردیهیهکان ئاماژهیه کی رونه بۆ سهههتی دابهشبوئی نزیک ئهه دامهزراوانه، که کاریگههه چری دانیهتوانی له گهههکه کۆنهکاندا له سههه.

نهخشی (2) ناوهندی شوینی دامهزراوه کانی خزههتگوزاری فیکرای له سههتهری ناوچهی توئینهوه 2023

سهههچاوه: کاری توئیههههه به پشت به ستن به بهههنامه ی (Arc Gis 10.8).

نهخشی (3) ناوهندی شوینی دامهزراوه کانی خزههتگوزاری فیکرای له گونده کانی ناوچهی توئینهوه 2023

هه‌رچه‌نده زۆرتري چري دانىشتوانيان له سه‌نته‌رى شاره‌كه‌دا هه‌يه، نه‌بونى شوپنى چۆل له‌و گه‌ره‌كانه له‌لايه‌ك و نزمى ئاستى ئابورى دانىشتوانى شار ئه‌م گه‌ره‌كانه له‌لايه‌كيتره‌وه رينگرن له‌ بونى دامه‌زراوه‌ى فيركارى له‌ ناوچه‌كه‌.

3- ئاراسته‌ى راسته‌قىنه‌ى شيوازى بلاوبونه‌وه‌ى خزمه‌تگوزارى فيركارى له‌ گونده‌كانى ناوچه‌ى توپژينه‌وه‌، ته‌شه‌نه‌كردنى قوتابخانه‌ بنچينه‌يه‌كانى خواره‌وه‌ له‌ شارى خه‌بات له‌ نيوان باكور و رۆژئاوا دريژده‌بيته‌وه‌ به‌ به‌هاى خولانه‌وه‌ى (151.62) پله‌ له‌ ئاراسته‌ى باكوروه‌، كه‌ شيوه‌ى هيلكه‌پى وه‌رگرتوه‌ له‌ شيوه‌ى بازنه‌پى نزيكبه‌ته‌وه‌، وه‌ك چۆن ده‌ورى (15،69%) ي دامه‌زراوه‌ په‌روه‌رده‌يه‌كانى ناوچه‌كه‌ى داوه‌، هه‌ريه‌كه‌ له‌ گونده‌كانى به‌شى رۆژه‌لات و باشورى ناوچه‌ى توپژينه‌وه‌ بيبه‌شن له‌و خزمه‌تگوزاريانه‌.

خشته‌ى (2) به‌هاى پيوه‌ره‌كانى ئاراسته‌ى دابه‌شبون بو دامه‌زراوه‌ خزمه‌تگوزاريه‌ په‌روه‌رده‌يه‌كان له‌ ناحيه‌ى به‌حرکه‌ له‌ سالى

2023

رژيه‌ى سه‌دى ژماره‌ى به‌كه‌كانى ناو شيوه‌ى هيلكه‌پى	به‌هاگاني پيوه‌رى ئاراسته‌ى دابه‌شبون			خزمه‌تگوزارى فيركارى
	به‌هاى خولانه‌وه‌	(متر) به‌هاى	(متر) به‌هاى	
30.52	164.53	923.54	567.12	له‌سه‌ر ئاستى (سه‌نته‌ر)
15.69	151.62	7397.64	6524.47	له‌سه‌ر ئاستى (گونده‌كان)

سه‌رچاوه‌: كارى توپژه‌ران به‌ پشت به‌ستن به‌ به‌نامه‌ى (Arc Gis 10.8).

2_2_3_ دورى پيوانه‌پى:

ئه‌م پيوه‌ره‌ هاوشيوه‌ى پيوه‌رى لادانى پيوانه‌پيه‌ و يه‌كئيه‌ له‌ ديارتري پيوانه‌كانى بلاوبونه‌وه‌ى ديارده‌كه‌ له‌ شوپنئيكى دياريكراو، ئه‌م پيوه‌ره‌ له‌لايه‌ن زۆريك له‌ جوگرافيزانان به‌كارهاتوه‌ بو دياريكردنى شيوازى ديارده‌كان و نواندنيان له‌سه‌ر نه‌خشه‌دا به‌ مه‌به‌ستى وه‌سفكردنى بلاوبونه‌وه‌ى خاله‌كان له‌ده‌ورى تيكرى شوپندا، ده‌توانرئيت به‌شيوه‌يه‌كى گرافيكى نيشان بدرئيت، به‌كيشانى بازنئيك به‌ناوه‌ندئيكى مام ناوه‌ندى بو شاپى ئه‌نجامه‌كه‌ له‌كو تاييدا شيوه‌يه‌كه‌ كه‌ (7.68.27) ي به‌هاكان له‌ نيو تيشكى ره‌هه‌ندى ستاندارد نيشان ده‌دات و ئه‌م رژيه‌يه‌ سروشتى په‌يوه‌ندى نيوان تيكرى حيسابى و لادانى ستانده‌رى هاتوه‌، ئه‌گه‌ر توخمى ديارده‌كان (68.27%) توخمه‌كان به‌شيوه‌ى سروشتى دابه‌شبون ئه‌گه‌ر له‌و رژيه‌يه‌كه‌متربو ناسروشتيه‌كه‌ كاريگه‌ره‌ به‌فاكته‌رى تره‌وه‌ (17). (جه‌وه‌ه‌ر، 2023، 589) ده‌كرئيت دورى پيوانه‌پى هه‌ژماريكرئيت، له‌رئىگى ئه‌م هاوكيشه‌يه‌ى خواره‌وه‌: (عبدالرحمان، 2016، 129)

$$SD = \left(\frac{\sum (X_i - \bar{X})^2}{n} \right)^{1/2}$$

$$SD = \left(\frac{\sum (Y_i - \bar{Y})^2}{n} \right)^{1/2}$$

له‌ نه‌خشه‌ى (3) و (4) و خشته‌ى (3)، به‌ده‌رده‌كه‌ويت كه‌:

1- شيوازى دابه‌شبونى دامه‌زراوه‌كانى خزمه‌تگوزارى فيركارى له‌ سه‌نته‌رى ناوچه‌ى توپژينه‌وه‌، برئيتيه‌ له‌ (8%) ي داموده‌زگاكانيان له‌ چوارچيوه‌ى بازنه‌ى پيوانه‌پى، له‌سه‌ر روه‌برى (184.48) هيلكتار، كه‌ ده‌كه‌ويته‌ ناو بازنه‌كه‌وه‌ له‌گه‌ل دورى پيوانه‌پى (766.33) مه‌تر.

2- شیوازی دابه شیبونی دامه زراوه کانی خزمه تگوزاری فیترکاری له گونده کانی ناوچهی توئینه وه، بریتیه له (10%) ی داموده زگانان له چوارچیهی بازنه ی پئوانه ی، له سه ر روبه ری (152.82) هیکتار، که ده که وئیه ناو بازنه که وه له گه ل دوری پئوانه ی (6974.73) مه تر.

له سه ره وه ده توانین بگه ین به وه ی که شیوازی دابه شکردنی خزمه تگوزاری فیترکاری له ناوچهی توئینه وه به یی پئوه ری دوی پئوانه ی نه خشیکی په رشوبلاو وه رده گریت، و هۆکاری بونی ئه و شیوازه ش ده گه رته وه بو گه شه ی ناحیه که و به هۆی بارودۆخی نیشتمانی و سیاسی و جیاوازی جۆری لیکۆلینه وه که شایه تحالی بوه. واته پلان له دروستکردنی قوتابخانه کاندایه که له گه ل ژماره ی دانیشتوانه که دا بگونجیت.

خشته ی (3) به ها کانی پئوه ری دوری بو دامه زراوه خزمه تگوزاریه فیترکاریه کان له ناحیه ی به حرکه له سالی 2023

خزمه تگوزاری فیترکاری	دوری پئوانه ی (مه تر)	ژماره ی دامه زراوه کان له ناو بازنه دا	رژیه ی سه دی ژماره ی دامه زراوه ی خزمه تگوزاری له ناو بازنه و نیوه تیره ی دوری پئوانه ی	روبه ری بازنه (هکتار)
سه نته ر	766.33	17	8	184.48
گونده کان	6974.73	17	10	152.82

سه رچاوه: نه خشه ی (3) و خشته ی (4).

2_2_4_ پشتنه ی کاریگه ر:

یه کیکه له گرینگترین ئه گه ره کانی شیکردنه وه ی شوئینی له سیسته می زانیاریه جوگرافیه کاندایه، بو پئوانه کردنی ماوه ی روبه ری کاریگه ر بو په یوه ندی خزمه تگوزاریه کان ئه مه ش به کارده هینریت بو ده ستنیشانکردنی که موکوریه کان له دابه شیبونی ئه م خزمه تگوزاریه وه و جودا کردنه وه ی ئه و ناوچانه ی که بیه شن له خزمه تگوزاریه کان ئه ویش بریتیه له سنوریک له دوریه کی دیاریکراو به ده وری دیارده که وا ده کیشریت و شیوه ی دیارده که وه رده گریت ئه م سنوره یان ئه و پشتنه یه ش له سیسته می زانیاریه جوگرافیه کان به گویره ی پئوه ریکی ده ستنیشانکراو دیاریده کریت. (کاره ش، 2015، 15)

له خشته ی (4) و نه خشه ی (5) و (6) و (7)، (که بو نیشاندانی دامه زراوه خزمه تگوزاریه فیترکاریه کان له ناحیه ی به حرکه دارپژراون)، ده توانین به م ئه نجامانه بگه ین:

1- روبه ری کاریگه ری قوتابخانه کانی باخچه ی ساویان ده گاته (57) هیکتار، واته نزیکه ی (4.76%) ی کۆی روبه ری شاره که، که که مترین رژیه یه له نیو خزمه تگوزاریه کان خویندنی ناوه ندی له شاره که دا. به م شیوه یه (95.24%) ی شاره که به ده ست که می باخچه ی ساویانه وه ده نالینیت.

سه باره ت به قوتابخانه بنه رتیه کان، رژیه یان له وه ی پیشتر باشتره، به و پیه ی روبه ری کاریگه ربیان ده گاته (616) هیکتار، که نزیکه ی نیوه ی روبه ری شاره که یه (52.67%)، واته (47.33%) ی شاره که له و خزمه تگوزاریه ی به شه.

2- روبه ری کاریگه ری قوتابخانه ئاماده ییه کان ده گاته (378) هیکتار که ده گاته (32.32%) ی کۆی روبه ری شاره که، بۆیه بۆمان ده رده که ویت که شاره که به ده ست که موکورتیه کی زۆروه وه ده نالینیت له قوتابخانه ئاماده ییه کان. که ده گاته (67.68%) ی روبه ری شاره که.

پهوانه‌ی خزمه‌تگوزارییه فیڕکارییه کان له ناوچه‌ی تووژینه‌وه، به‌دهست خراپی دابه‌شکردنی جوگرافیای ئه‌و خزمه‌تگوزارییه‌یه ده‌نالتینیت، ئه‌مه‌ش په‌یوستی به‌ دوباره دابه‌شکردنه‌وه‌ی فه‌زایی ئه‌و دامه‌زراوانه به‌شپه‌یه‌ک هه‌یه که خزمه‌ت به‌ هاوولاتیانی نیشه‌جی شاره‌که بکات، ئه‌مه جگه له‌وه‌ی که توانای په‌شکه‌شکردنی خزمه‌تگوزاری فیڕکاری هه‌بیت.

خشته‌ی (4) به‌هاکانی شیکردنه‌وه‌ی پشتینه‌ی کاریگه‌ر بو دامه‌زراوه خزمه‌تگوزارییه فیڕکارییه کان له ناحیه‌ی به‌حرکه له‌ سالی

2023

خزمه‌تگوزاری فیڕکاری (سه‌نته‌ر)	روبه‌ری پشتینه‌ی کاریگه‌ر/ هه‌یکتار	رژیه له‌ روبه‌ری ناوچه‌ی تووژینه‌وه %	رژیه‌ی که‌لین %
باخچه‌ی ساوایان	57	4.76	95.24
بنه‌ره‌تی	616	52.67	47.33
ئاماده‌یی	378	32.32	67.68

سه‌رچاوه: کاری تووژهران به‌ پشت به‌ستن به‌ به‌رنامه‌ی (Arc Gis 10.8).

۲_۲_۵_ په‌یوه‌ندی نزیکترین هاوسی:

به‌کێکه له‌ گرینگترین ریگا ئامارییه‌کان که جوگرافیانه‌کان پشتی پیده‌به‌سترت بو دیاریکردنی شیوازی دابه‌شبوونی دیارده‌ خائیه‌کان له‌ روبه‌ریکی دیاریکراو، چونکه ئه‌نجامی ورد ده‌دات به‌دهسته‌وه له‌لایه‌ن ده‌رخستنی بو په‌یوه‌ندی شوینی نیوان توخمه‌کانی دیارده‌که له‌ هه‌مان کاتدا مه‌ودای بلامونه‌وه‌ی یان گردبونه‌وه‌یان (۱۸). (ناجی، ۲۰۰۰، ۲۲).

هه‌روه‌ها شیوازیکی باویشه له‌ نیوان جوگرافیانه‌کان که به‌کاردیت بو په‌وانه‌کردنی مه‌یلی ناوه‌ندی له‌ شیوازی خالدا (فره‌ مه‌ودایی) که میکانیزی ژماردنی گریمانه‌ی نزیکترین هاوسی په‌یوه‌سته به‌ به‌راوردکردنی چری دابه‌شکردنی خاله‌کان به‌ ناوچه‌ی خویندن، پاشان تیکرای مه‌ودای نیوان خاله‌کان. ئه‌و خاله‌ی که په‌یوه‌ی به‌ستراوه‌ته‌وه بژمیردین ئه‌گه‌ر تیکرای مه‌ودای ژمیردراو گه‌وره‌تریت له‌ تیکرای چاوه‌روانکراو له‌ دابه‌شکردنه‌که هه‌ریه‌که، واته دابه‌شکردنی دیارده‌ی لیکوئینه‌وه بریتیه له‌ دابه‌شکردنی په‌رته‌واز له‌ نیواناندا شیوه‌ی دابه‌شکردن دابه‌شکردنیکی هه‌رمه‌کی ناوده‌بردنی به‌های گریمانه‌ی نزیکترین هاوسی له‌ نیوان (سفر- 2.149) شیوازی له‌یه‌ک دور ده‌نوئتی به‌لام ئه‌گه‌ر به‌هاکه‌ی گه‌یشه (1) دابه‌شبوونی هه‌رمه‌کی ده‌نوئتی، گریمانه‌ی نزیکترین هاوسی به‌پتی ئه‌م هاوکیشه‌یه‌ی خواره‌وه په‌وانه‌ده‌کریت (۱۹). (یوسف، ۲۰۱۶، ۸-۹).

$$R=2dV(N/A)$$

$$R = \text{به‌های په‌یوه‌ندی هاوسی}$$

$$H = \text{تیکرای دوری خاله‌کانی نیوان دیارده‌که}$$

$$N = \text{ژماره‌ی خاله‌کان}$$

$$A = \text{روبه‌ری ناوچه‌ی لیکوئینه‌وه}$$

له‌ خشته‌ی (5) شیوه‌ی (2) ده‌رده‌که‌ویت که، ئه‌نجامی به‌کاره‌ینانی گریمانه‌ی نزیکترین دراوسی بو خزمه‌تگوزاری فیڕکاری له‌ ناوچه‌ی تووژینه‌وه به‌و شیوه‌ی خواره‌وه‌یه:

به‌های په‌یوه‌ری (Z Score) بو خزمه‌تگوزاری فیڕکاری له‌ سه‌نته‌ری ناوچه‌ی تووژینه‌وه ده‌گاته (1.74)، که ده‌که‌ویتته ده‌روه‌ی پشتینه‌ی ناچاری (-2.58) و (2.58)، به‌های په‌یوه‌ری (P value) ده‌گاته (0.08) واته ده‌که‌ویتته ناوچه‌ی په‌تکردنه‌وه بو‌یه

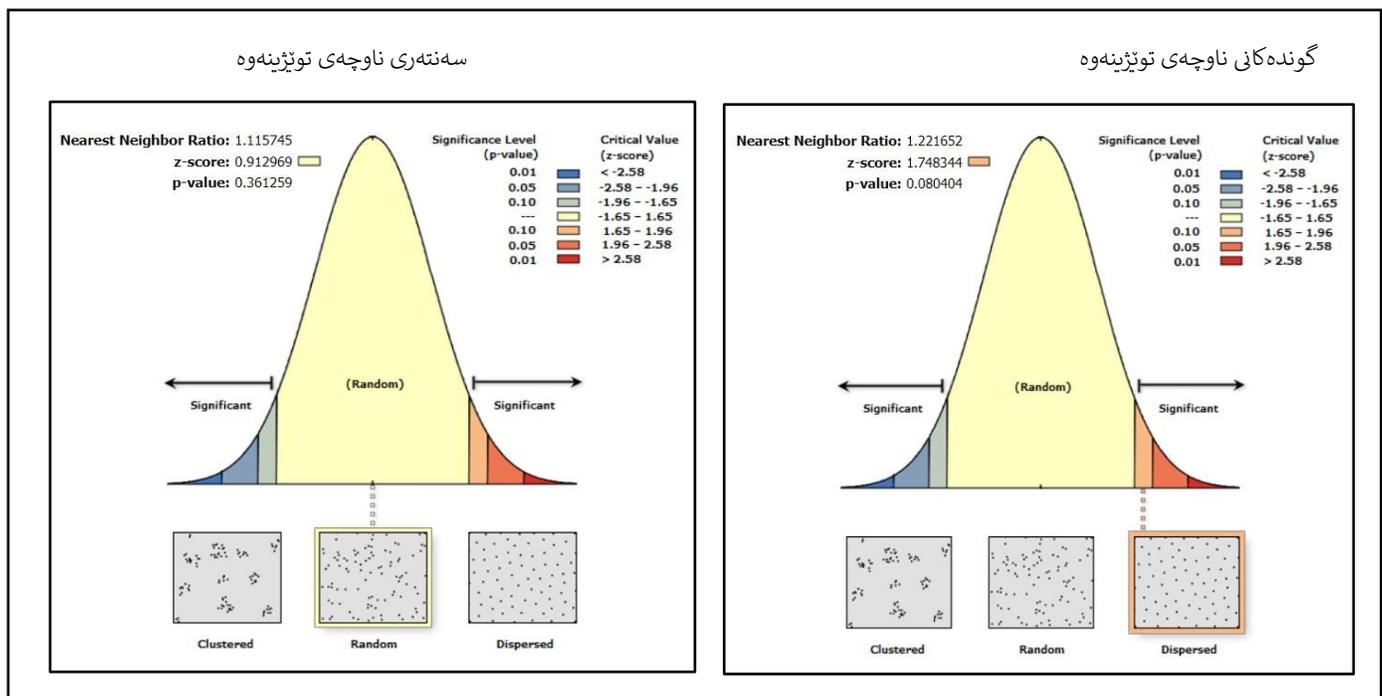
ئيمه گریمانەى سەرەتايى رەتدەكەينهوه، و گریمانە بەدیلەكە قبول دەكەین كە شىوازى دابەشکردنى قوتابخانەكانى باخچەى ساوايان و بنەرەتى و ئامادەییەكان بەپێى هەندىك هۆكار ڤيخراوه. بۆیە گریمانەى جیگرهوه قبول دەكەین، نرخى شیکردنەوهى پەيوەندى هاوسىيەتى دەگاتە (1.22) بۆ گوندەكانى ناوچەى توێژينهوه دەگاتە (1.11) ئەمەش بەلگەیه لەسەر ئەوهى كە شىوازى دابەشبوونەكەيان شىوازىيكي لەیهك نزیكى نارێكە، بەهەى پيوەرى (Z Score) بۆ خزمەتگوزارى فێركارى لە گوندەكانى ناوچەى توێژينهوه دەگاتە (0.91)، بەهەى پيوەرى (P value) دەگاتە (0.26) ئاستى متمانه ئاماژە بەوه دەكات كە هیچ ئەگەرىك نییه (0%) كە هەلەیهك لە رەتکردنەوهى گریمانەى سەرەتايى و قبولکردنى گریمانەى جیگرهوهدا هەبێت، واتە ئەگەرى (100%) هەیه كە شىوازى دابەشکردن بۆ باخچەى ساوايان و قوتابخانەى بنەرەتى و ئامادەیی لەیهك نزیكى هەرمەكیه.

خشتهى (5) دەرئەنجامى پەيوەندى هاوسىيەتى خزمەتگوزارى فێركارى لە ناوچەى توێژينهوه 2023

خزمەتگوزارى فێركارى	بەهەى پەيوەندى هاوسىيەتى	Z Score بەهەى پيوەرى	بەهەى پيوەرى)P value(ئاستى باوەرپيترارو
سەنتەر	1.22	1.74	0.08	پەسند نەكراو
گوندەكان	1.11	0.91	0.36	پەسند نەكراو

سەرچاوه: كارى توێژهران بە پشت بەستن بە بەرنامەى (Arc Gis 10.8).

شىوهى (2) دەرئەنجامى پەيوەندى هاوسىيەتى خزمەتگوزارى فێركارى لە ناوچەى توێژينهوه 2023

سەرچاوه: خشتهى (5).

3_ هه‌سه‌نگاندنی توانستی خزمه‌تگوزاری فێرکاری له ناوچه‌ی توێژینه‌وه:

به پشت به‌ستن به کۆمه‌ڵیک پێوه‌ر هه‌سه‌نگاندن بۆ توانستی خزمه‌تگوزاری فێرکاری ده‌که‌ین له ناوچه‌ی توێژینه‌وه. به‌م شێوه‌یه‌ی خواره‌وه: خشته‌ی. (6)

3_1 پێوه‌ره‌کانی فێرکاری:

_باخچه‌ی ساوایان:

ژماره‌ی باخچه‌ی ساوایان له ناوچه‌ی توێژینه‌وه‌که ده‌گاته (3)، (2) دانه‌یان له سه‌نته‌ری ناوچه‌ی توێژینه‌وه‌ن و (1) دانه‌ش له گونده‌کانی ناوچه‌ی توێژینه‌وه هه‌یه، له‌گه‌ڵ (819) خویندکار له سه‌نته‌ر که زۆرتن له‌و پێوه‌ره‌ی که بۆی دانراوه، واته له‌گه‌ڵ پێوه‌ر ناگونجیت، به‌لام ژماره‌ی پۆل و مامۆستا له‌گه‌ڵ پێوه‌ر ده‌گونجیت، و (46) خویندکار له گونده‌کانی ناوچه‌ی توێژینه‌وه. که که‌متریشه له‌و پێوه‌ره‌ی که بۆی دانراوه، به‌لام ژماره‌ی مامۆستای که‌متره له‌و پێوه‌ره‌ی که بۆی دانراوه.

_قوتابخانه‌ی بنه‌ره‌تی:

ژماره‌ی قوتابخانه بنه‌ره‌تیه‌کان (1-9) (11) قوتابخانه‌یه له سه‌نته‌ری ناوچه‌ی توێژینه‌وه، که ژماره‌ی خویندکاران به‌هراورد به پێوه‌ر له (3) زیاتره له‌و ژماره‌یه‌ی که بۆی دانراوه، وه (8) له قوتابخانه‌کان له‌گه‌ڵ پێوه‌ر ده‌گونجین، و (7) دانه‌ش له‌گه‌ڵ پێوه‌ری ژماره‌ی پۆل ناگونجیت، و (3) دانه‌ش له‌گه‌ڵ پێوه‌ری ژماره‌ی مامۆستا ناگونجیت و که‌موکورتی تیدا‌یه. به‌نسبه‌ت گونده‌کانیش که ژماره‌یان (9) قوتابخانه‌یه، پێوه‌ری ژماره‌ی قوتابی و پۆل له‌گه‌ڵ پێوه‌ر ده‌گونجیت و که‌موکورتی نییه، به‌لام پێوه‌ری ژماره‌ی مامۆستای له (7) قوتابخانه ناگونجیت له‌گه‌ڵ پێوه‌ر واته که‌می ژماره‌ی مامۆستا له‌و قوتابخانه‌دا هه‌یه به‌شی ژماره‌ی قوتابییان ناکت.

_قوتابخانه‌ی ئاماده‌یی:

به‌سه‌یرکردنی خشته‌ی (6) بۆمان ده‌رده‌که‌وت که به‌پێی پێوه‌ره‌کان ژماره‌ی قوتابیان له قوتابخانه‌کانی سه‌نته‌ری ناوچه‌ی توێژینه‌وه ته‌نها یه‌ك قوتابخانه ژماره‌ی قوتابییانی له پێوه‌ر زیاتره، به‌لام ژماره‌ی پۆل و مامۆستای له‌گه‌ڵ پێوه‌ر گونجاون، له گونده‌کانی ناوچه‌ی توێژینه‌وه ژماره‌ی قوتابیان و ژماره‌ی پۆل گونجاون له‌گه‌ڵ پێوه‌ر له (4) قوتابخانه‌دا، به‌لام ژماره‌ی مامۆستای له‌گه‌ڵ پێوه‌ری مامۆستا ناگونجیت، ته‌نها له یه‌ك قوتابخانه نه‌بیت که ئه‌رینه‌یه.

خشته‌ی (6) هه‌سه‌نگاندنی توانستی خزمه‌تگوزاری فێرکاری به‌گوێره‌ی پێوه‌ره فێرکاریه‌کان له ناوچه‌ی توێژینه‌وه 2023

قوتابییان / مامۆستا	گوندی له‌گه‌ڵ پێوه‌ره‌کان	قوتابییان / پۆل	گوندی له‌گه‌ڵ پێوه‌ره‌کان	قوتابییان / مامۆستا	گوندی له‌گه‌ڵ پێوه‌ره‌کان	خزمه‌تگوزاری فێرکاری	قوتابییان / مامۆستا	گوندی له‌گه‌ڵ پێوه‌ره‌کان
سه‌نته‌ری ناوچه‌ی توێژینه‌وه								
↓	36	↓	20	↑	500	په‌نار	باخچه‌ی ساوایان	
↓	14	↓	15	↑	319	چنور		

↓	32	↑	15	↑	1085	بهحرکهی بنه‌رهتی	بنه‌رهتی
↑	19	↓	20	↓	510	گه‌ردی کوران	
↓	37	↓	20	↑	1080	قادر عزیز	
↓	36	↑	18	↑	969	بایه‌خ	
↑	18	↓	20	↓	445	رئسا	
↓	20	↑	15	↓	510	گه‌ردی	
↓	29	↑	18	↓	782	ژیر	
↓	27	↑	15	↓	410	ره‌وشتی بنه‌رهتی تیکه‌لاو	
↑	18	↑	18	↑	1027	کلارای بنه‌رهتی کچان	
↓	27	↓	20	↓	517	پیشمه‌رگه‌ی بنه‌رهتی	
↓	30	↑	15	↓	760	ره‌وشت	
↓	21	↓	25	↓	420	راوژی کچان	
↓	30	↓	25	↓	468	به‌رانه‌تی کوران	
↓	32	↓	25	↓	320	به‌حرکه‌ی هاوچه‌رخ‌ی کچان	
↓	30	↓	20	↑	1029	به‌حرکه‌ی هاوچه‌رخ‌ی کوران	
↓	29	↓	20	↓	368	ئاماده‌پی به‌حرکه‌ی کچان	
گونده‌کانی ناوچه‌ی توژی‌ینه‌وه							
↑	4	↓	30	↓	46	داره‌به‌ن	باخچه‌ی ساوایان
↑	13	↓	25	↓	198	سه‌یدان	بنه‌رهتی
↑	8	↓	25	↓	3	گرده‌چال	
↑	10	↓	25	↓	72	قه‌لانچۆخان	
↑	19	↓	30	↓	530	داره‌به‌ن	
↓	25	↓	30	↓	583	گه‌زنه	

↓	20	↓	57	↓	560	قه‌لای گه‌زنه	
↑	9	↓	25	↓	55	ئاشۆکان	
↑	9	↓	25	↓	80	سینیرانی گه‌وره	
↑	9	↓	25	↓	55	به‌رد حوشتری	
↑	13	↓	30	↓	91	قه‌لانچۆخان	ئاماده‌یی
↑	14	↓	30	↓	75	مه‌موندیان	
↓	25	↓	30	↓	299	داره‌به‌ن	
↑	4	↓	48	↓	476	گه‌زنه	

سه‌رچاوه: پاشکۆی (1) (2) (3) (8).

1- حکومه‌تی هه‌رێمی کوردستان، وه‌زاره‌تی په‌روه‌رده، به‌رئوبه‌رایه‌تی په‌روه‌رده‌ی ده‌وروبه‌ر، به‌شی داتا و زانیاری، (ئاماری ب‌لاونه‌کراوه).

2- لیکۆلینه‌وه‌ی گۆره‌پانی له‌لایه‌ن توێژه‌ران بۆ سنوری جوگرافی ناوچه‌ی لیکۆلینه‌وه.

↓ له‌گه‌ل پێوه‌ر ده‌گونجیت ↑ له‌گه‌ل پێوه‌ر ناگونجیت.

3_2_ پێوه‌ره‌کانی روبه‌ر:

پێوه‌ره‌کانی روبه‌ر گرنگ بۆ هه‌لسه‌نگاندنی توانستی خزمه‌تگوزاری فێرکاری، له‌رێگه‌ی ئەم پێوه‌ره‌شه‌وه‌ باس له‌ به‌راوردکردنی کۆی روبه‌ری قوتابخانه‌کان ده‌که‌ین (باخچه، تاقیگه، گۆره‌پانی یاری، قوتابخانه، پۆل، و شوێنی چالاکه‌کانیتر)، له‌گه‌ل پێوه‌ره‌کانی عێراق به‌روارد ده‌کریت له‌ پشکی خوێندکاران له‌ کۆی روبه‌ری گشتی هه‌ر قوتابخانه‌یه‌ک.

دۆخی خزمه‌تگوزاریه‌ فێرکاریه‌کان له‌ بواری توێژینه‌وه‌ی (باخچه‌ی ساوايان - قوتابخانه‌ی بنه‌ره‌تی - قوتابخانه‌ی ئاماده‌یی) له‌ خشته‌ی (7) دا ده‌رده‌که‌وێت، که‌ باخچه‌ی ساوايان له‌ 2 دانه‌ روبه‌ری قوتابخانه‌کانیان له‌گه‌ل پێوه‌ر ناگونجیت واته‌ روبه‌ری قوتابخانه‌کانیان له‌گه‌ل ژماره‌ی قوتابیان ناوچه‌ی توێژینه‌وه‌ رێکناکه‌وێت و که‌موکورتی تێدايه‌ و بارێکه‌ نه‌رێتی ده‌خولخینیت، له‌ کۆی هه‌مو دامه‌زراره‌ فێرکاریه‌کانی ناوچه‌ی توێژینه‌وه‌ له‌ سه‌نته‌ر و گونده‌کان هه‌مويان به‌رکه‌وته‌ی قوتابیان که‌مه‌تره‌ له‌و پێوه‌ره‌نه‌ی که‌ بۆ خزمه‌تگوزاری فێرکاری دانراون له‌ عێراقدا ته‌نها له‌ کۆی 32 ته‌نها 14 یان له‌گه‌ل پێوه‌ره‌کان رێکده‌که‌وێت.

ئهمه‌ش کاریگه‌ری و ره‌نگدانه‌وه‌ی هه‌یه‌ له‌سه‌ر توانای خزمه‌تگوزاریه‌ په‌روه‌ده‌یه‌کان، که‌می پانتایی قوتابخانه‌کان و زۆری ژماره‌ی قوتابیان و ده‌کات کار له‌سه‌ر توانا و ده‌رونی به‌شیک له‌ خوێندکاران که‌ ناتوانن به‌ جوړیک سود له‌ وانه‌کان وه‌ریگرن.

خشته‌ی (7) هه‌لسه‌نگاندنی توانستی خزمه‌تگوزاری فێرکاری به‌ گێره‌ پێوه‌ره‌ روبه‌ریه‌کان له‌ ناوچه‌ی توێژینه‌وه‌ 2023

قوتابیان / باخچه‌ی ساوايان یان قوتابخانه	خزمه‌تگوزاری فێرکاری	قوتابیان / باخچه‌ی ساوايان یان قوتابخانه	روبهری قوتابخانه 2م	گونجاری له‌گه‌ل پێوه‌ره‌کان	به‌رکه‌وته‌ی قوتابیان له‌ روبه‌ری قوتابخانه 2م	گونجاری له‌گه‌ل پێوه‌ره‌کان	قوتابیان / باخچه‌ی ساوايان یان قوتابخانه
سه‌نته‌ری ناوچه‌ی توێژینه‌وه‌							
500	په‌نار	2400	20.8	↓	↑		

↑	53.2	↑	600	319	چنور	باخچهی ساوايان
↑	120.5	↓	900	1085	بهحرکهی بنهړتی	بنهړتی
↑	46.4	↓	1100	510	گهردی کوران	
↑	108	↓	1000	1080	فادر عزیز	
↑	93.2	↓	1040	969	بایه خ	
↑	40.5	↓	1100	445	رئسا	
↑	53.1	↓	960	510	گهردی	
↑	79	↓	990	782	زیر	
↑	41.6	↓	985	410	رهوشتی بنهړتی تیکه لارو	
↑	93.3	↓	1100	1027	کلارای بنهړتی کچان	
↑	45	↓	1150	517	پیشمه‌رگه‌ی بنهړتی	
↑	77.2	↓	985	760	رهوشت	
↓	30	↓	1400	420	راوژی کچان	
↓	33.4	↓	1400	468	به‌رانه‌ی کوران	
↑	23.7	↓	1350	320	به‌حرکه‌ی هاوچه‌رخ‌ی کچان	
↑	79.2	↓	1300	1029	به‌حرکه‌ی هاوچه‌رخ‌ی کوران	
↑	30.6	↓	1200	368	ئاماده‌ی به‌حرکه‌ی کچان	
گونه‌کانی ناوچه‌ی توئینه‌وه						
↓	15	↓	800	46	داره‌به‌ن	باخچه‌ی ساوايان
↓	22	↓	900	198	سه‌یدان	بنهړتی
↓	0.3	↓	900	3	گرده‌چال	
↓	7.5	↓	960	72	قه‌لانچو‌خان	
↑	48.2	↓	1100	530	داره‌به‌ن	
↑	48.5	↓	1200	583	گه‌زنه	

↑	43	↓	1300	560	قه‌لای گه‌زنه	
↓	6.1	↓	900	55	ئاشۆکان	
↓	8.2	↓	985	80	سپیرانی گه‌وره	
↓	5	↓	1100	55	به‌رد حوشتی	
↓	8.3	↓	1100	91	قه‌لانچۆخان	ئاماده‌پی
↓	6.5	↓	1150	75	مه‌موندیان	
↓	25	↓	1200	299	داره‌به‌ن	
↓	38	↓	1250	476	گه‌زنه	

سه‌رچاوه: باشکۆی (1) (2) (3) (8).

1- حکومه‌تی هه‌رێمی کوردستان، وه‌زاره‌تی په‌روه‌رده، به‌رێتوبه‌رایه‌تی په‌روه‌رده‌ی ده‌وره‌به‌ر، به‌شی داتا و زانیاری، (ئاماری ب‌لاونه‌کراوه).

2- لیکۆئینه‌وه‌ی گۆره‌پانی له‌لایه‌ن توێژه‌ران بۆ سنوری جوگرافی ناوچه‌ی لیکۆئینه‌وه.

↓ له‌گه‌ل پێوه‌ ده‌گۆنجه‌ت ↑ له‌گه‌ل پێوه‌ ناگۆنجه‌ت.

3_3_ پێوه‌ره‌کانی دانیشتوان:

له‌سه‌ر ئاستی باخچه‌ی ساوایان، پێویستی راسته‌قینه‌ی شاره‌که‌ ته‌نها 5 باخچه‌ی ساوایانه، هه‌روه‌ها ناوچه‌ی توێژینه‌وه‌که‌مان 3 باخچه‌ی ساوایان هه‌یه، به‌شێوه‌یه‌ک که‌ پێویستی به‌ 8 باخچه‌ی ساوایانیه‌ر ده‌بێت به‌پێی پێوه‌ره‌کانی عێراق. قو‌ناغی بنه‌ره‌تی و ئاماده‌پی له‌کاتی ئیستادا ژماره‌ی قوتابخانه‌کانی بارێکی ئه‌رێنی هه‌یه، واته‌ به‌گۆیه‌ی پێوه‌ری عیراقی گونجاون له‌گه‌ل ژماره‌ی دانیشتوان. وه‌ك له‌خشته‌ی (8) دیاره.

به‌پێی خشته‌ی پێشو، ئاماژه‌ به‌وه‌ کراوه‌ که‌ ناوچه‌ی توێژینه‌وه‌که‌مان 33 خزمه‌تگوزاری فێرکاری له‌خۆده‌گرێت، ئیستاش پێویستی به‌ 8 خزمه‌تگوزاری هه‌یه.

هۆکاری ئه‌م که‌موکورتیه‌ش بۆ ئه‌وه‌ ده‌گه‌رێته‌وه‌ که‌ به‌پێی رێنمایی پێوه‌ر دابه‌شنه‌کراون، ئه‌وه‌ش په‌نگدانه‌وه‌ی له‌سه‌ر توانستی خزمه‌تگوزاری فێرکاریدا هه‌یه‌ له‌ ناوچه‌ی توێژینه‌وه‌.

خشته‌ی (8) هه‌لسه‌نگاندنی توانستی خزمه‌تگوزاری فێرکاری به‌گۆیه‌ی پێوه‌ری دانیشتوان له‌ ناوچه‌ی

توێژینه‌وه‌ 2023

خزمه‌تگوزاری فێرکاری	ژماره‌ی قوتابخانه	ژماره‌ی دانیشتون	ژماره‌ی دانیشتوانی بۆ نامانجی خزمه‌تگوزارییه‌که	پێویستی راسته‌قینه بۆ قوتابخانه	که‌می قوتابخانه
سه‌نتهر					
باخچه‌ی ساوایان	2	36992	5000	7	5
بنه‌ره‌تی	11		5000	7	-
ناماده‌یی	5		10000	3	-
گونده‌کان					
باخچه‌ی ساوایان	1	22446	5000	4	3
بنه‌ره‌تی	9		5000	4	-
ناماده‌یی	4		10000	2	-
سه‌رجه‌م					
	33	59438	-	27	8

سه‌رچاوه: پاشکۆی (8).

حکومه‌تی هه‌رێمی کوردستان، وه‌زاره‌تی په‌روه‌رده، به‌رئوبه‌رایه‌تی په‌روه‌رده‌ی ده‌وره‌به‌ر، به‌شی داتا و زانیاری، (ئاماری ب‌لاونه‌کراوه).

ده‌رئه‌نجام:

له‌ کۆتایی توێژینه‌وه‌ که‌ گه‌یشتن به‌ چهند ده‌رئه‌نجامیک وه‌ک:

- جیاوازی زۆر له‌ ناوچه‌ی توێژینه‌وه‌دا هه‌یه، له‌روی رۆبه‌ر و ژماره‌ی دامه‌زراوه‌ خزمه‌تگوزارییه‌ فێرکاریه‌کان، به‌جۆرێک که‌ هه‌ندیک گه‌ره‌ک له‌و خزمه‌تگوزاریانه‌ بێبه‌شن و هه‌ندیک تریش ژماره‌یه‌کی که‌م و زۆریان هه‌یه، ئەمه‌ش له‌گه‌ڵ دابه‌شبوونی دانیشتواندا ناگونجیت.
- خزمه‌تگوزاریه‌کانی فێرکاری له‌ شاره‌که‌ پابه‌ند نین به‌ پێوه‌ری پلاندانان بۆ ژماره‌ی ئەو ئه‌رك و جۆرانه‌ی که‌ له‌سه‌ری بنیاتنراون، به‌هۆی نه‌بونی پێوه‌ر بۆ پلاندانان له‌ کاتی دروستکردنیا.
- تیکرای ناوه‌ندی شوپنی قوتابخانه‌کانی بنه‌ره‌تی و قوناغه‌ سه‌ره‌تاییه‌کان له‌ نزیک یه‌کتره‌وه‌ن له‌ گه‌ره‌کی کانیه، به‌نسبه‌ت سه‌نته‌ری شار وه‌ له‌ گوندی داره‌به‌ندیش به‌نسبه‌ت گونده‌کانه‌وه، و ئەمه‌ش ئاماژه‌یه‌ بۆ ئەوه‌ی که‌ ئەو قوتابخانه‌یانه‌ له‌ نزیک یه‌کتره‌وه‌ له‌ ناو گه‌ره‌که‌ تایه‌ته‌کانی شار و گونده‌کانی ناوچه‌ی توێژینه‌وه‌ رێکخراون و دابه‌شکراون.
- سه‌نته‌ری شوپنی بۆ باخچه‌ی ساوایان و قوتابخانه‌ و قوتابخانه‌ ئاماده‌یه‌کان له‌ یه‌کتره‌وه‌ نزیکه‌ له‌ شوپنیک له‌ ناوه‌راستی گه‌ره‌کی (برایه‌تی) له‌ گه‌ره‌کین به‌ره‌و ناوچه‌کانی ناوه‌راستی شاره‌که‌، هۆکاره‌که‌ی بۆ ئەوه‌ ده‌گه‌رێته‌وه‌ که‌ کاریگه‌ری له‌سه‌ر بوه‌ به‌ نه‌بونی باخچه‌ی ساوایان و قوتابخانه‌ی ناوه‌ندی و قوتابخانه‌ی ئاماده‌کاری له‌ ناوچه‌کانی باشوری شاره‌که‌ و به‌شی باکوری گونده‌کانی ناحیه، ئەمه‌ش ئاماژه‌یه‌ بۆ که‌می باخچه‌ی ساوایان و قوتابخانه‌ی بنه‌ره‌تی له‌ گه‌ره‌که‌کانی باشوری شاره‌که‌دا و گونده‌کانی باکوری ناحیه‌که‌.

5. لیکنزیکیبونهوه له شوینهکانی تیکرای ناوهندی دامهزراوه خزمهتگوزارییه پهروهدهیهیهکان ئاماژهیهکی رونه بۆ سروشتی دابهشبوونی نزیکی ئەم دامهزراوانه، که کاریگهری چری دانیشتوانی له گهه که کۆنهکاندا لهسه ره.
6. روبههری کاریگهری قوتابخانهکانی باخچهی ساوایان دهگاته (57) هیکتار، واته نزیکهی (4.76%) ی کۆی روبههری شاره که، که کهترین ریزهیه له نیو خزمهتگوزارییهکانی خویندنی ناوهندی له شاره کهدا. بهم شیوهیه 95.24% ی شاره که بهدهست کهمی باخچهی ساوایانهوه ده نالینیت.
7. سهبارت به قوتابخانه بنههتیهیهکان، ریزهیهکان له وهی پیشتر باشتره، بهو پیهی روبههری کاریگهرییهکان دهگاته (616) هیکتار، که نزیکهی نیوهی روبههری شاره کهیه (52.67%)، واته (47.33%) ی شاره که لهو خزمهتگوزارییه بی به شه.
8. روبههری کاریگهری قوتابخانه ئامادهیهیهکان دهگاته (378) هیکتار که دهکاته (32.32%) ی کۆی روبههری شاره که، بویه بۆمان دهرده کهوئیت که شاره که بهدهست کهموکورتیهیهکی زۆروهوه ده نالینیت له قوتابخانه ئامادهیهیهکان. که دهکاته (67.68%) ی روبههری شاره که.
9. ژماره ی باخچه ی ساوایان له ناوچه ی توئینهوه که دهگاته (3)، (2) دانیهان له سهنته ی ناوچه ی توئینهوه و (1) دانهش له گوندهکانی ناوچه ی توئینهوه هیه، له گه ل (819) خویندکار له سهنته که زۆرتن لهو پیههه ی که بۆ دانراوه، واته له گه ل پیهه ناگونجیت، بهلام ژماره ی پۆل و مامۆستا له گه ل پیهه دهگونجیت، و (46) خویندکار له گوندهکانی ناوچه ی توئینهوه. که کهمتریشه لهو پیههه ی که بۆ دانراوه، بهلام ژماره ی مامۆستای کهمتره لهو پیههه ی که بۆ دانراوه.
10. ژماره ی قوتابخانه بنههتیهیهکان (9-1) (11) قوتابخانهیه له سهنته ی ناوچه ی توئینهوه، که ژماره ی خویندکاران به بهراورد به پیهه له (3) زیاتره لهو ژمارهیه ی که بۆ دانراوه، (8) له قوتابخانهکان له گه ل پیهه دهگونجین، (7) دانهش له گه ل پیهه ی ژماره ی پۆل ناگونجیت، (3) دانهش له گه ل پیهه ی ژماره ی مامۆستا ناگونجیت و کهموکورتی تیدایه. بهنسبت گوندهکانیش که ژماره یان (9) قوتابخانهیه، پیهه ی ژماره ی قوتابی و پۆل له گه ل پیهه دهگونجیت و کهموکورتی نییه، بهلام پیهه ی ژماره ی مامۆستای له (7) قوتابخانه ناگونجیت له گه ل پیهه واته کهمی ژماره ی مامۆستا لهو قوتابخانهدا هیه بهشی ژماره ی قوتابیان ناکت.
11. بهپیه پیهههکان ژماره ی قوتابیان له قوتابخانهکانی سهنته ی ناوچه ی توئینهوه تهنها یه ک قوتابخانه ژماره ی قوتابیان له پیهه زیاتره، بهلام ژماره ی پۆل و مامۆستای له گه ل پیهه گونجاون، له گوندهکانی ناوچه ی توئینهوه ژماره ی قوتابیان و ژماره ی پۆل گونجاون له گه ل پیهه له (4) قوتابخانهدا، بهلام ژماره ی مامۆستای له گه ل پیهه ی مامۆستا ناگونجیت، تهنها له یه ک قوتابخانه نه بی ت که ئه رینه.
12. هه رچهنده ئه مرۆ له ناحیه کهدا 33 خزمهتگوزاری فیکاری هیه، بهلام ناحیه که پیههستی به 8 خزمهتگوزاری تری فیکاری هیه، له ریزه ی پیهههکانی پلاندا نهوه پشته پیههستری بۆ پرکردنهوهی ئه و کهم و کورتیه ی که ئیستا له ناحیه کهدا ههن.

راسپارده:

1. په ره پیدانی خزمه تگوزاری فیکراری له هه مو شاره که دا، به بی جیاوازی، و ئەمەش به له بهرچا و گرتنی ئاماری ژماره ی قوتابانی نیر و می و ژماره ی قوتابخانه حکومی و ئەهلییه کانه، که رهنگدانه وهی گۆرانی چۆنایه تی له بارودۆخی کۆمه لگه دا هه یه له گه ل زیادبونی ئاره زوی خویندن بۆ په روه رده.
2. به پپوانه کردنی گونجاوی خزمه تگوزاریه فیکراریه کان له گه ره که کانی شاری به حرکه، به پشتبه ستن به پپوه ره کانی ژماره ی خزمه تگوزاریه فیکراری/10 هه زار که س و ژماره ی خزمه تگوزاریه فیکراری/100 له ناوه ندی شار، چونکه ناوچه کانی شار بۆ سئ ئاست پۆلین ده کریت: ئاستی گونجاوی لاواز و باش و نایاب.
3. په یوه ست بون به ها کانی پپوه ری کارایی فیکراری وهك (خویندکار/مامۆستا و خویندکار/پۆل) رهنگدانه وهو سه ره که وتنی ئەو هه ولانه پپووستن بۆ به رزکردنه وهی ئاستی کارایی پرۆسه ی په روه رده یی.
4. سروشتی دابه شکردنی خزمه تگوزاری بۆ قوتابخانه کان، باخچه ی ساوایان - بنه ره تی - ناوه ندی و به یپی جوړه که یان له ناوچه ی خویندن، به شپوه یه کی نزیک و یه ک له دوا ی یه ک بن، روبه ری بچوکی گه ره که کۆنه کان و چربونه وهی دانیشتون تیدا، که بوته هۆی سه رنجراکتیشن و چربونه وه زۆرتین ژماره ی قوتابخانه کان - باخچه ی ساوایان - ئاماده یی - قوتابخانه ی بنه ره تی - له ناوه ندی شار.
5. ئەنجامدانی ئەم جوړه توژی نه وانه مه رجیک بانه ره تیه بۆ هه لسه نگانندی گۆرانکاری له دابه شکردنی پپوه ره کانی گه شه پیدان له نیوان هه ریمیک و هه ریمیک دیکه له شاره که دا، به مه به سستی یارمه تیدان بۆ بریارده ران له سه ر بنه ما ی قه باره ی دانیشتون که پیداووستی دانیشتوانه که ی دا بین بکات، هه ولدان بۆ به ده سه ته یانی دابه شکردنی ره هه ندی دادپه روه رانه ی پپوه ره کانی گه شه پیدان له سه رانه سهری هه مو گه ره که کانی شار له ناحیه ی به حرکه.

سه رچاوه کان:

- چاوپیکه وتنی توژی ره له گه ل به ریز مامۆستا فریق باسین، (رێکه وت ۲۰۲۴/۱/۱۰)، به رپوه ری ئاماده یی داره بانی کوران، گوندی داره به ن.
- حکومه تی هه ریمی کوردستان، (2023) وه زاره تی پلاندانان، ده سه تی ئاماری هه ریمی کوردستان، به شی ئاماری دانیشتون و هیزی کار، ژماره ی دانیشتوانی ناحیه ی به حرکه (چاپکراو و بلاونه کراوه ته وه).
- حکومه تی هه ریمی کوردستان، (2023)، وه زاره تی په روه رده و فیکردن، به رپوه رایه تی په روه رده ی هه ولتر، به شی کارگیری و خو یه تی، چاپکراو و بلاونه کراوه
- الدلیمی، خلف حسین علی، (۲۰۰۹)، تخطیط البنيه التحتية (اسس-معا بید-تقنیات)، عمان.
- رسول، مظفر احمد، (۲۰۱۶) جیاوازی شوینی چری دانیشتون و کاریگه ری له سه ر گه شه پیدانی خزمه تگوزاری کۆمه لایه تی له ناوچه ی چیا یی پارێزگی هه ولتر.
- رواندزی، عمر حسن حسین، (۲۰۱۱)، التحلیل المکانی والوظیفی للخدمات التعليمیه فی مدینه سوران باستخدام نظم المعلومات الجغرافیه (GIS)، کلیه الاداب، جامعه صلاح الدین، اربیل.
- سمحه، موسی، (۲۰۰۹)، جغرافیه السكان، شرکه العربیه المتحده للتسویق، التوریدات، القا هه.
- شعاده، نعمان، (۲۰۰۲)، الاسالیب الکیه فی جغرافیه باستخدام الحاسوب، ط ۲، دار الصفاء لتوزیع، عمان.
- شقری، هبه حموده محمد، (۲۰۰۹)، توزیع وتخطیط الخدمات التعليمیه فی محافظه سلفیت باستخدام نظم المعلومات الجغرافیه، رساله ماجستر (غیر منشوره)، جامعه نجاح الوطنیه، نابلس.
- صالح، وسام یوسف، (۲۰۱۶)، التحلیل المکانی الخدمات التعليمیه فی مدینه زاخو باستخدام نظام المعلومات الجغرافیه مقدمه الی مجلس کلیه العلوم الانسانیه، جامعه دهوک.
- عباس، هۆشمه ند جهوه ره، سه نگره ئەحمده حسین، (2022)، شیکردنه وهی شوینی بۆ خزمه تگوزاری فیکراری له ناوه ندی قه زای ده شی هه ولتر، گۆفاری قه زای زانست، ب ۸، ژ ۲.

علی، قانع اکرم، (2023)، شیکردنه‌وه‌ی جوگرافی بۆ دابه‌شبوونی خزمه‌نگوزاری فێرکاری له‌شاری ده‌ریه‌ندیخان، نامه‌ی ماستهر (بلاونه‌کراوه)، زانکۆی سلیمان، کۆلیژی زانسته‌ مرۆفایه‌تییه‌کان.

علی، هه‌ردی عبدالرحمان حه‌مه، (2016)، دابه‌شبوونی خزمه‌نگوزاری فێرکاری له‌شاری هه‌له‌بجه، نامه‌ی ماستهر (بلاونه‌کراوه)، زانکۆی سلیمان، کۆلیژی زانسته‌ مرۆفایه‌تییه‌کان، به‌شی جوگرافیا.

غه‌فور، عه‌بدوڵا، (2012)، جوگرافیای دانیشتون، بلاوکراوه‌ی ئه‌کادیمیای کوردی، چاپخانه‌ی حاجی هاشم، هه‌ولێر.

غه‌فور، عه‌بدوڵا، (2008) پێکهاته‌ی ئیداری له‌ هه‌رئێمی کوردستان (2008-2001)، چاپی یه‌که‌م، چاپخانه‌ی خانی، ده‌وک.

کاره‌ش، هۆشمه‌ند عه‌باس، (2015)، شیکردنه‌وه‌ی توانستی دابه‌شبوونی خزمه‌نگوزارییه‌ تهن‌دروستییه‌کان له‌قه‌زای شه‌قلاوه، نامه‌ی ماستهر، کۆلیژی ئاداب، زانکۆی سه‌لاحه‌دین.

محمد و کریم، بنار حسن و محمد مه‌دی، (2002)، هه‌له‌سه‌نگاندنی جوگرافی بۆ باخچه‌ی ساوايان له‌ شاری که‌لار، گۆفاری گه‌رمیان، ب، 7، 1.

مصلحی، فتحی محمد، (2013)، جغرافیه‌ الخدمات (الاطار النظری)، ط 2، قاهره.

ناجی، الصالح عبدالله، (2000)، الجغرافیا الکمه‌ والاحصائیه‌ اسس تطبیقات بالاسالیب الحاسوب الحدیثه، مکتبه‌ المبیکات، ریاض.

الهیتی، مازن عبدالرحمان، (2013)، جغرافیا الخدمات (اسس ومفاهیم)، ط 1، مکتبه‌ المجتمع العربي النشر و التوزیع، عمان.

وه‌زاره‌تی ناوه‌خۆ، (2023) پارێزگی هه‌ولێر، به‌ریوبه‌رایه‌تی ناحیه‌ی به‌حرکه، به‌شی کارگێری و خۆبه‌تی، بلاونه‌کراوه.

وه‌زاره‌تی ناوه‌خۆ، پارێزگی هه‌ولێر، (2023)، به‌ریوبه‌رایه‌تی ناحیه‌ی به‌حرکه، به‌شی کارگێری و خۆبه‌تی، زانیاری تابییه‌ت به‌ سه‌نته‌ری ناحیه، چاپکراوه و بلاونه‌کراوه‌ته‌وه.

پاشکۆی (1) دابه‌شبوونی جوگرافی قوتابخانه‌کان پۆلی (1-12) له‌ گه‌ره‌که‌کانی ناحیه‌که‌ له‌ ماوه‌ی (2023-2021)

ناوی گه‌ره‌که	ناوی قوتابخانه	روبه‌ری گشتی	%	ژ.پۆل	%
راویژ	ئاماده‌یی راویژی کچان	1400	84.2	25	86.5
به‌حرکه	به‌حرکه‌ی بنه‌ره‌تی	900	55.5	15	56.1
گه‌ردی	گه‌ردی کورانی بنه‌ره‌تی	1100	66.4	20	66.8
به‌رانه‌ت	ئاماده‌یی به‌رانه‌تی کوران	1400	84.2	25	86.5
قادر عزیز	قادر عزیز بنه‌ره‌تی	1000	55.8	20	66.8
بایه‌خ	بایه‌خی بنه‌ره‌تی	1040	66.1	18	66.1
رێسا	رێسای بنه‌ره‌تی	1100	66.4	20	66.8
گه‌ردی	گه‌ردی بنه‌ره‌تی	960	56.6	15	56.1
ژیر	ژیری بنه‌ره‌تی	990	55.8	18	66.1
به‌حرکه‌ی هاوچهرخ	ئاماده‌یی به‌حرکه‌ی هاوچهرخی کچان	1350	8	25	86.5
به‌حرکه‌ی هاوچهرخ	ئاماده‌یی به‌حرکه‌ی هاوچهرخی کوران	1300	76.6	20	66.8

۵،۱	۱۵	۵،۸	۹۸۵	رهوشت بنهرهتی تیکه لآو	رهوشت
۶،۸	۲۰	۷،۲	۱۲۰۰	نامادهیی بهحرکه کچان	بهحرکه
۶،۱	۱۸	۶،۴	۱۱۰۰	کلارای بنهرهتی کچان	کلارا
۶،۸	۲۰	۶،۷	۱۱۵۰	پیشمههرگهی بنهرهتی	پیشمههرگه

سهراوه: ناماده کراوه له لایهن توپزه ران پشت بهستن به:

۱- حکومهتی ههریمی کوردستان، وهزارهتی پهروه رده، بهرتیوبه رایهتی پهروه ردهی دهو روبر، بهشی داتا و زانیاری، (ناماری بآلونه کراوه)

۲- توپینه وهی گۆره پانی له لایهن توپزه ران بۆ سنوری جوگرافی ناوچهی توپینه وه.

باشکۆی (۲) دابه شوبنی جوگرافی قوتابخانه کان پۆلی (۱-۱۲) له گونده کانی ناوچهی توپینه وه له ماوهی (۲۰۲۱-۲۰۲۳)

ناوی گوند	ناوی قوتابخانه	روبهری گشتی	%	ژ. پۆل	%
سهیدان	سهیدانی بنهرهتی	۹۰۰	۵،۱	۲۵	۵
مهموندیان	دواناوهندی مهموندیان	۱۱۵۰	۶،۹	۳۰	۶
گردهچال	گردهچالی بنهرهتی	۹۰۰	۵،۱	۲۵	۵
قه لآنچوخان	قه لآنچوخان بنهرهتی	۹۶۰	۵،۵	۲۵	۵
قه لآنچوخان	دواناوهندی قه لآنچوخان	۱۱۰۰	۶،۳	۳۰	۶
دارههین	دارههینی کوران	۱۱۰۰	۶،۳	۳۰	۶
دارههین	دواناوهندی دارههین	۱۲۰۰	۶،۸	۳۰	۶
گهزنه	گهزنهیی بنهرهتی	۱۲۰۰	۶،۸	۳۰	۶
قه لای گهزنهیی	قه لای گهزنه بنهرهتی	۱۳۰۰	۷،۴	۵۷	۱۱،۴
ناشوکان	ناشوکانی بنهرهتی	۹۰۰	۵،۱	۲۵	۵
سینبیرانی گهوره	سینبیرانی گهوره بنهرهتی	۹۸۵	۵،۶	۲۵	۵
بهرد حوشت	بهرد حوشتی بنهرهتی	۱۱۰۰	۶،۳	۲۵	۵
گهزنه	دواناوهندی گهزنه	۱۲۵۰	۷،۱	۴۸	۹،۶
قه فهر	دواناوهندی قه فهر	۱۲۰۰	۶،۸	۳۵	۷
شاخولان	دواناوهندی شاخولان	۱۲۰۰	۶،۸	۳۵	۷
قه لاتگه	قه لاتگهی بنهرهتی	۹۹۰	۶،۶	۲۵	۵
کۆی گشتی	۱۶	۱۷۴۳۵	۱۰۰	۵۰۰	۱۰۰

سهراوه: ناماده کراوه له لایهن توپزه ران پشت بهستن به

۱-حکومهتی ههریمی کوردستان، وهزارهتی پهروهرده، بهرتیوبهرايهتی پهروهردهی دهوروبهر، بهشی داتاو زانیاری، (ئاماری بلاقونه کراوه)

۲-توئینهوهی گۆرهپانی له لایهن توئهران بۆ سنوری جوگرافی ناوچهی توئینهوه

پاشکۆی (۳) دابهشبوونی جوگرافی باخچهی مندالان له ناحیهی بهحرکه له ماوهی (۲۰۲۱-۲۰۲۳) (%)

ناوی گهرهك	باخچهی مندالان	روپهر/م	%	ژ.مندال	%	ژ.ماموستا	%
کانی	پهنار	۲۴۰۰	۸۰	۵۰۰	۶۱،۵	۳۶	۷۲
ناشتی	چنور	۶۰۰	۲۰	۳۱۹	۳۸،۵	۱۴	۲۸
کۆی گشتی	۲	۳۰۰۰	۱۰۰	۸۱۹	۱۰۰	۵۰	۱۰۰

سهرچاوه: ئاماده کراوه له لایهن توئهران پشت بهستن به

۱-حکومهتی ههریمی کوردستان، وهزارهتی پهروهرده، بهرتیوبهرايهتی پهروهردهی دهوروبهر، بهشی داتاو زانیاری، (ئاماری بلاقونه کراوه)

2-توئینهوهی گۆرهپانی له لایهن توئهران بۆ سنوری جوگرافی ناوچهی توئینهوه

پاشکۆی (4) دابهشبوونی قوتابخانهکان له سههر ئاستی گهره که کان ناوچهی توئینهوه سالی (2023)

قوتابخانهکان	بازنه	ژمارهی ماموستایان	ژمارهی قوتابیان	ژمارهی فهر ماتبهران
راویژی کچان	ئامادهیی	۲۱	۴۲۰	۸
بهرکهی بنههتی	بنههتی	۳۲	۱۰۸۵	۴
گهردی کوران	بنههتی	۱۹	۵۱۰	۶
بههرانهتی کوران	ئامادهیی	۳۰	۴۶۸	۸
قادر عزیز	بنههتی	۳۷	۱۰۸۰	۱۰
بایهخ	بنههتی	۳۶	۹۶۹	۸
رئسا	بنههتی	۱۸	۴۴۵	۷
گهردی	بتههتی	۲۰	۵۱۰	۶
ژیر	بنههتی	۲۹	۷۸۲	۵
بهحرکهی هاوچهرخی کچان	ئامادهیی	۳۲	۳۲۰	۸
بهحرکهی هاوچهرخی کوران	ئامادهیی	۳۰	۱۰۲۹	۵

٦	٤١٠	٢٧	بهرهتی	رهوشتی بهرهتی تیکه لاو
٧	٣٦٨	٢٩	ئامادهیی	ئامادهیی بهحرکهی کچان
٧	١٠٢٧	١٨	بهرهتی	کلارای بهرهتی کچان
٤	٣٥	١٠	باخچهی ساوایان	باخچهی مندالانی چنور
٧	٢٧	١٤	باخچهی ساوایان	باخچهی مندالانی پهناو
٧	٥١٧	٢٧	بهرهتی	پیشمههرگهی بهرهتی
١٠	٧٦٠	٣٠	پهناهران بهرهتی	رهوشتی بهرهتی

سهراوه: وهزارهتی پهروهده، بهرتوبهرايهتی گشتی پهروهدهی ههولپر بهرتوبهرايهتی پهروهدهی دهرووبهر، بهشی کارگيري و خويهتی، ناماری قوتابخانهکانی ناوچهی بهحرکه (چاپکراو و بلاونهکراوه).

پاشکۆی (5) دابه‌شبوونی قوتابخانه‌کانی ناحیه‌ی به‌حرکه به‌گۆتیره‌ی گوندنشین سالی (2023)

ژماره‌ی فهرمانبهران	ژماره‌ی قوتابیان	ژماره‌ی مامۆستایان	بازنه	قوتابخانه
۱	۱۹۸	۱۳	بنه‌هتی	سه‌یدان
-	۴۶	۴	باخچه‌ی منداڵان	داره‌به‌ن
۱	۷۵	۱۴	دواناوهندی	مه‌موندیان
۳	۳	۸	بنه‌هتی	گرده‌چال
۵	۷۲	۱۰	بنه‌هتی	قه‌لانیچۆخان
۵	۹۱	۱۳	دواناوهندی	قه‌لانیچۆخان
۴	۵۳۰	۱۹	بنه‌هتی	داره‌به‌ن
۷	۲۹۹	۲۵	دواناوهندی	داره‌به‌ن
۶	۵۸۳	۲۵	بنه‌هتی	گه‌زنه
۵	۵۶۰	۲۰	بنه‌هتی	قه‌لای گه‌زنه
۱	۵۵	۹	بنه‌هتی	ناشوکان
۱	۸۰	۹	بنه‌هتی	سنبیرانی گه‌وره
۱	۵۵	۹	بنه‌هتی	به‌رد حوشتی
۵	۴۷۶	۴	دواناوهندی	گه‌زنه

سه‌رچاوه: حکومه‌تی هه‌رتیمی کوردستان، وه‌زاره‌تی په‌روه‌رده و فێرکردن، به‌رتیوبه‌رایه‌تی گشتی په‌روه‌رده‌ی هه‌ولێر، به‌رتیوبه‌رایه‌تی په‌روه‌رده‌ی ده‌ه‌روه‌ر، ئاماری ژماره‌ی قوتابخانه و مامۆستایانی سنوری گونده‌کانی ناحیه‌ی به‌حرکه، چاپکراوه و بڵاونه‌کراوه‌ته‌وه.

باشکۆی (6) ناوی قوتابخانه کانی گوندشینی ناوچهی توژینهوه سالی (2023)

ناوی گوندهکان	ناوی قوتابخانهکان
سهیدان	سهیدانی بنهرهتی
دارهبن	باخچهی مندالانی دارهبن
مهموندیان	دواناوهندی مهموندیان
گردهچال	گردهچالی بنهرهتی
قه لانهچۆخان	قه لانهچۆخانی بنهرهتی
قه لانهچۆخان	دواناوهندی قه لانهچۆخان
دارهبن	دارهههتی بنهرهتی
دارهبن	دواناوهندی دارهبن
گهزنه	گهزنه ی بنهرهتی
قه لای گهزنه	قه لای گهزنه ی بنهرهتی
ناشوکان	ناشوکانی بنهرهتی
سنبیرانی گهوره	سنبیرانی گهوره ی بنهرهتی
بهرد حوشتری	بهرد حوشتری بنهرهتی
گهزنه	دواناوهندی گهزنه
قه فهر	دواناوهندی قه فهر
شاخۆلان	دواناوهندی شاخۆلان
قه لاتگه	قه لاتگه ی بنهرهتی

سهراوه: حکومهتی ههریمی کوردستان، وهزارهتی پهروهده و فیژکردن، بهرئوبه رایهتی گشتی پهروهده ی ههولیر، بهرئوبه رایهتی پهروهده ی دهوروبه، ناماری ژماره ی قوتابخانه و مامۆستایانی سنوری گوندهکانی ناحیه ی بهحرکه، چاپکراوه و بلاونه کراوه تهوه.

پاشکۆی (7) ناوی قوتابخانهی گهرهکانی ناوچهی تووژینهوه سالی (2023)

بازنه	قوتابخانه	گهرهکهکان
بنهرهتی	شهءاء لایمارات (نازحین)	یراستی
بنهرهتی	بحرکهی هاوچهرخی (دو دهوامه، یهك كچان یهك كوران)	نازادی
بنهرهتی	۱- بهرانتهی كوران	بهرانتهی
بنهرهتی	۱- ئامادهیی ۲- بنهرهتی	دهشتی كوران (لهههمان بینایهن)
بنهرهتی	۱- قادر عزیز	بهحرکهی نوی
بنهرهتی		بایهخی كچان (ههمان بینایهن)
بنهرهتی	۱- بنهرهتی ۲- بنهرهتی ۳-	ژیر (كههقهانهیه)
بنهرهتی	۱- باخچهی مندالانی پهناز	كانی
بنهرهتی		راویژی كچان
بنهرهتی		كلارای كچان (لهههمان بینایهن)
بنهرهتی		گهردی

سههراوه: وهزارهتی ناوخوا، پارێزگی ههولێر، بهرێبوهرایهتی ناحیهی بهحرکه، بهشی کارگێری و خوێنهتی، زانیاری تایبتهت به سهنتهیری ناحیه، چاپکراوه و بلاونه کراوهتهوه.

خشتهی (8)

عزراقی	پێوهرمان	ناوی قوتابخانه
20	قوتابی/ ماموستا	باخچهی ساوايان
30-25	قوتابی/ پۆل	
180-150	قوتابی/ باخچه	
5000	ژماره‌ی دانیشتون	
35	قوتابی/ م2	
3500-3000	روبهری گشتی	
20	قوتابی/ ماموستا	بنه‌ره‌تی
30-25	قوتابی/ پۆل	
800-400	قوتابی/ باخچه	
5000	ژماره‌ی دانیشتون	
20-13	قوتابی/ م2	
10000-5000	روبهری گشتی	
20-18	قوتابی/ ماموستا	ناماده‌یی
30	قوتابی/ پۆل	
531-408	قوتابی/ باخچه	
10000	ژماره‌ی دانیشتون	
30-25	قوتابی/ م2	
12000-10000	روبهری گشتی	

هه‌نسه‌نگاندنی توانستی خزمه‌تگوزاری فیکاری به‌گۆتیه‌ی پێوه‌ری دانیشتون له‌ ناوچه‌ی

توێژینه‌وه 2023

(8) پێوه‌ره‌کانی پلان‌دانانی فیکاری له‌ عیراق

سه‌رچاوه: هوشمند جوهر عباس و فاطمه‌ قادر مصطی، تقییم کفائه‌ الخدمات التعليمیه فی مدینه خبات (دراسة فی جغرافیه الخدمات)، قبول نشر فی مجله‌ جامعه‌ رابه‌رین، غیر منشوره.

په‌راوتیز

١. پالپشت به‌بیراری (٢) له‌ کۆبونه‌وه‌ی ژماره (١٥) له (٢٠٠٢/٣/٢٨) بیریاردرا به‌ کردنه‌وه‌ی ناحیه‌ی به‌حرکه، بنکه‌ی له‌ کۆمه‌لگای به‌حرکه ده‌ب.